

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

ΑΠΟ ΤΗΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΥ

ΜΕΧΡΙ ΤΟΥΤΕ ΑΠΑΓΓΕΛΘΕΝΤΩΝ ΕΝ ΑΥΤΩ

ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΔΙΑΝΟΜΑΣ ΤΩΝ ΒΡΑΒΕΙΩΝ ΛΟΓΩΝ.

- Α' ἔτος 1849—50. Λόγος περὶ τῶν παιδαγωγικῶν ἀρχῶν ὡς πρὸς τὰ καθ' ἡμᾶς, ὑπὸ Γ. Γ. Παππαδοπούλου, ἐκ τοῦ βασιλ. τυπογραφείου, 4ον, 1850.
- Β' 1850—51. Περὶ τῶν ψυχικῶν δυνάμεων ὡς πρὸς τὴν παιδαγωγίαν καὶ περὶ τοῦ σκοποῦ ἑκάστου τῶν μαθημάτων, ὑπὸ Γ. Γ. Παππαδοπούλου, 4ον, 1851, παρὰ Χ. Νικολαΐδου τῷ Φιλαδέλφει.
- Γ' 1851—52. Περὶ τοῦ Αὐσικρατίου μνημείου μετ' εἰκόνων, ὑπὸ Γ. Γ. Παππαδοπούλου, 4ον 1852 παρὰ Ι. Ἀγγελοπούλου.
- Δ' 1852—53. Περὶ εἰκότος τοῦ Δημοσθένους καὶ τῆς εἰκοτογραφίας αὐτοῦ μετ' εἰκότος, ὑπὸ Γ. Γ. Παππαδοπούλου, 4ον, 1853, παρὰ Χ. Νικολαΐδου τῷ Φιλαδέλφει.
- Ε' 1853—54. Περὶ τῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσι παιδικῶν παιγνίων, ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Γ. Παπασλιώτου, 4ον, 1854, παρὰ Ι. Ἀγγελοπούλου.
- Σ' 1854—55. Περὶ χρόνου, ὑπὸ τοῦ πλωτάρχου Γ. Ζωχιῶ, 4ον, 1855, παρὰ Χ. Νικολαΐδου τῷ Φιλαδέλφει.
- Ζ' 1855—56. Διατριβὴ ἐπιγραφικὴ μετὰ πινάκων, ὑπὸ Π. Εὐστρατιάδου, 4ον, 1856, παρὰ Ι. Ἀγγελοπούλου.
- Η' 1856—57. Περὶ τῶν προγενεστέρων Ἑλληνικῶν Σχολείων, ὑπὸ Γ. Γ. Παππαδοπούλου, 4ον, 1857, παρὰ Α. Βηλαρά.
- Θ' 1857—58. Περὶ ἑλληνικῆς σφραγίδος εἰκονιζούσης τὸν Θηοῖα, μετ' εἰκότος, ὑπὸ Γ. Γ. Παππαδοπούλου, 4ον, 58, παρὰ Π. Σακελλαρίου.
- Ι' 1858—59. Περὶ τοῦ ἐν Βλάχοις Ἑλληνισμοῦ, ὑπὸ Γ. Γ. Παππαδοπούλου, 4ον, 1859, παρὰ Α. Βηλαρά.
- ΙΑ' 1859—60. Περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐκπαιδευτηρίου ὑπὸ Γ. Γ. Παππαδοπούλου, 4ον, 1860, παρὰ Π. Σακελλαρίου.

(ΔΙΑΚΟΠΗ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΕΤΩΝ.)

- ΙΒ' 1864—65. Χρονογραφία περὶ τῶν ἐν Κορσικῇ Ἑλλήνων, ὑπὸ Γ. Γ. Παππαδοπούλου, 4ον, 1865, παρὰ Α. Βηλαρά.
- ΙΓ' 1865—66. Σχεδιάσμα περὶ τῆς ἰταλικῆς ἐπιβροῆς ἐπὶ τὴν δημοτικὴν γλῶσσαν τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, ὑπὸ Γ. Γ. Παππαδοπούλου, 4ον, 1866 παρὰ Α. Βηλαρά.
- ΙΔ' 1866—67. Περὶ Πνεύδος, μετ' εἰκόνων, ὑπὸ Γ. Γ. Παππαδοπούλου, 4ον, 1867, παρὰ Α. Βηλαρά.
- ΙΕ' 1867—68. Περὶ τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, ὑπὸ Γ. Γ. Παππαδοπούλου, 4ον, 1868, παρὰ Α. Βηλαρά.
- ΙΣ' 1868—69. Περὶ τοῦ γαλλικοῦ μυθιστορήματος καὶ τῆς ἐπιβροῆς αὐτοῦ ἐπὶ τὰ ἐν Ἑλλάδι ἡθῇ ὑπὸ Α. Ζ. Στεφανοπούλου, καθηγητοῦ τῆς γαλλικῆς, 4ον 1869, παρὰ Α. Βηλαρά.

ΕΝ ΛΟΓΩΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

1869

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

τῆς σχολῆς καὶ τοῦ οἴκου, δύνανται νὰ ἐμπνευσθῇ εἰς νέους πνευματικοὺς σχεδὸν καὶ οὕτω συχνάκις ἀκούοντες περὶ πολυειδῶν καταχρήσεων καὶ ἐμπαιγμοῦ τοῦ νόμου; Ἐπόμενον λοιπὸν εἶναι οἱ πλείστοι ν' ἀρκῶνται ἐπὶ παρ' ἡμῖν εἰς τὰ ἐξ ἐπιπολῆς φαινόμενα μᾶλλον ἢ εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ πολιτισμοῦ, ὅθεν πολλάκις καὶ ἡ ἄρρωσ παρ' ἡμῖν ξενισμὸς καὶ ξενισμὸς καὶ εἰς αὐτὴν σπανίως θυσιάζονται τὰ ἱερώτατα (α).

Οὕτως ἡ ἀγωγή, ἀποβάλλουσα συχνάκις παρ' ἡμῖν ὅ,τι ἔχει ἱερὸν, μεταβάλλεται εἰς ἐπαγγελματικὴς τινος ἐμπειρίας ψυχρὰν μετάδοσιν. Ὅθεν, ἐπαυλακιδόνομεν νὰ εἰπώμεν, οὐ μόνον ἡ οἰκιστικὴ ἐπιβλεψὶς πλειστάκις δὲν εἶναι ἐπαρκής, ἀλλὰ καὶ ἡ μετὰ τῆς σχολῆς ἀφύκτος σύμπραξις τοῦ οἴκου εἶναι πολλάκις λίαν ἀσθενὴς ἢ καὶ ἐκλείπει. Διὸ συνέθι μαθηταὶ νὰ ἐμφανισθῶσι δι' ἀπλοῦ γραμματίου, νὰ ἐγγραφῶσι, νὰ φοιτήσωσιν ἐπὶ ὅλα ἔτη, μηδεὶς δὲ ποτε τῶν γονέων ἢ οἰκείων νὰ φανῇ, ἢ ἄλλως νὰ γνωσθῇ εἰς τὴν σχολὴν. Ἐνίοτε δὲ καὶ ἀντὶ συμπτύξεως, παρατηρεῖται καὶ ἀκουσίαι τις ἀντίπραξις. Ἀλλὰ καιρὸς εἶναι νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι οὕτω καταστρέφοντες τὸ ἔργον, οὐ τινος ἐπιδιώκομεν τὴν εὐδωσίαν.

Καὶ καιρὸς εἶναι νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι τὸ πατρὸς ὁρμηκευτικὴν ἀντιθέσιν, πρακτικῶς ἐνεργὸν, καὶ κενονίζον τὸν ἐσωτερικὸν ἡμῶν βίον καὶ τὰς ἐξωτερικὰς ἡμῶν πράξεις, ὡς κρηπὶς ἀσάλευτος τοῦ ἠθικοῦ νόμου, εἶναι ἡ μόνη καὶ ἐδρακιωτάτη τῆς ἡμετέρας ἀγωγῆς βῆσις· ὅτι ἡ ἀρετὴ καὶ περρωτισμένη φιλοπαιδεία, οὐχὶ ἡ κενὴ καὶ ἡ μέγας κόρου ἐπὶ τῇ προγονικῇ εὐκλείᾳ καὶ ἐπὶ τῇ πατρικῇ φωνασκίᾳ ἢ ἀληθείᾳ λέγω φιλοπαιδεία, δι' ἣς ὁ ἄνθρωπος μετὰ μετριοπροσένης καὶ αὐταπαρνησίης σπεύδει νὰ ἐκπληρώσῃ κατὰ δύναμιν τὸ πρὸς τὴν περὶ αὐτὸν

κοινωνίαν καθήκον, αὕτη πρέπει νὰ ᾔναι ἡ δευτέρα βῆσις τῆς ἠθικῆς ἡμῶν παιδείας, κατὰ τὴν παροῦσαν μάλιστα τοῦ βίου ἡμῶν περίοδον.

Οὕτω δυσχεροῦς ὄντος παρ' ἡμῖν τοῦ τῆς ἠθικῆς παιδαγωγίας ἔργου, ταύτας τὰς ἀρχὰς προστησάμενον ἐξ ἀρχῆς τὸ ἑλληνικὸν ἐκπαιδευτήριον οὐδενὸς ἐρείσθη, ὅπως καρποφορήσωσιν ἐν ταῖς ἀπαλαῖς καρδίαις τῆς εἰς αὐτὸ προπερχομένης νεολαίας. Μόνον δὲ παρρησιάζομαι κατὰ τὸ μακρὸν καὶ ἐπιμολχθὼν αὐτοῦ στάδιον ἀπῆλκυσε, ὅτι οἱ ὑπ' αὐτοῦ καταβληθέντες ἀγῶνες οὐδόλως ἐματαιώθησαν. Ὅθεν μετὰ θάρρους συνεχίζω σήμερον τὸν λόγον περὶ τῶν παιδαγωγικῶν ἡμῶν ἐνεργειῶν σπεύδω νὰ συντέμω τὴν ἤδη μακρὰν ταύτην ἐκθεσιν.

Εἰς τὰ τῆς προμελέτης καὶ ἐπιμελέτης τῶν τροφίμων καὶ ὑποτροφίμων πᾶσα κατεβλήθη μέριμνα, ὅπως δι' αὐτῶν ἡ διδασκαλία καρποφορήσῃ καὶ διανοητικῶς καὶ ἠθικῶς, προθύμων καὶ ἀγρόπνων ἐπὶ τούτῳ διατελούντων τῶν ἐν τῷ κοινῷ σπουδαστηρίῳ ἐπιτηρούντων ἢ προπαιδευόντων τοὺς μαθητάς.

Οἱ μνηστῆρες, ἐξαμνηστῆρες καὶ ἐνιαύσιοι διαγωνισμοί, τὸ κάλλιστον καὶ σκοπιμώτατον τοῦτο κέντρον προόδου καὶ λογιζομένης φιλοτιμίας, τὸ ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ ἐκπαιδευτηρίου τὸ πρῶτον ἐνσταθῆς εἰσχυρὸν, τακτικώτατα μὲν ἐγένοντο· ἀλλ' ὡς πολλάκις ἤδη ἐπαναλαμβάνομεν, οὕτε ἐπεθεωροῦντο ἐγκαίρως παρὰ πάντων τῶν ἐπιτρόπων τὰ διαγωνίσματα, οὕτε πολλάκις ἐπεστρέφοντο.

Τὰ αὐτὰ παρατηρήθησαν κατ' ἐπανάληψιν καὶ περὶ τῶν ἐβδομαδιαίων ἐλέγχων, τοῦ παιδαγωγικωτάτου τούτου μέσου τῆς ἐξελέγξεως τῆς καθ' ἑκάστην πρόοδον τῶν μαθητῶν καὶ τῆς μετὰ τοῦ καταστήματος ἀναγκαιότητος συνεννοήσεως τῶν γονέων. Τὸ καθ' ἡμᾶς ἐκείστοτε καὶ κατὰ τοῦ ἐν τῇ διανομῇ τῶν ἐλέγχων λόγους ἡμῶν, οὐδεμίαν ποτὲ ἀφορμὴν παραλίπομεν, ὅπως ἐμπνέωμεν εἰς τὰ ἡμέτερα ταῦτα τέκνα τὴν ἀγνὴν τοῦ καλοῦ ἀγάπην καὶ τὴν πρὸς τὸ καθήκον ἀφοσίωσιν.

Πλὴν τῶν ἐν τῷ καταστήματι νεονομισμένων προσευχῶν καὶ τῆς εἰς τὸν νῦν φοιτήσεως, οἱ τρόφιμοι ἐξεπλήρωσαν τακτικῶς καὶ πάντα αὐτῶν τὰ λοιπὰ ὁρμηκευτικὰ καθήκοντα.

Ὅτι δὲ παρ' ἡμῖν καὶ ἡ δίαιτα καὶ τὰ τῆς φυσικῆς ἐν γένει ἀγωγῆς κατὰ τὰς τῶν μαθημάτων τὴν διάρκειαν, τὰς ἀνέσεις καὶ τὰς διακοπὰς, ἀδιαλείπτως τῶν μαθητῶν ὑπὸ προθύμων ἐπιτηρητῶν ὀδηγουμένων, εἶναι λίαν εἰς εὐεξίαν συντελεστικά, ἐπιμαρτυρεῖ καὶ ἡ ἐπὶ τῶν ἡμετέρων τούτων τέκνων ἐπανθούσα ὑγίεια, καλῶς διατηρουμένη διὰ τῶν συμβουλῶν καὶ φροντίδων τοῦ σοφοῦ ἱατροῦ Κ. Γ. Μυκηά.

Ἀλλ' ἐπὶ πᾶσι, καὶ κατὰ τὴν διδασκαλίαν καὶ κατὰ τὰς ἀνέσεις, κυριώτατον καὶ ἀνεκτίμητον διατέλλει

(α) Δύο π. χ. ἄρρανοι καὶ χρῆσται ἐρθεῖσιν ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ἀπαιδείας ἐπὶ τῇ ἐκπαίδευσι καὶ πλουσίᾳ τῶν ἑκτῶ ἑλληνικῶν κοινότητων· ἀλλὰ μετ' οὗ πολὺ παρατηρήθη, ὅτι οὐ μόνον ἐν τῷ ἐνδομυκῷ μίσει πρὸς πάντα τὰ ἑλληνικά, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν κοινὴν προσυχὴν ἰδίᾳ πρὸς προσυχομένους. Ἐρῶντες λοιπὸν γενεαίης, ἀνεκαλύφθη, ὅτι ἐν τῷ ἑλληνικῷ ἐκπαιδευτικῷ προσηύχοντες, ἐν αἷς κακολογούμενοι ὡς ἔπιστοι ἰχθυοειδίζοντο οἱ Ἕλληνες. Συνελήφθησαν δι' αὐτὴν ἐπιστολήν, δι' ἣν οἱ γράφοντες δικταὶ μνηστῆρες, πάλαι διδάσκαλοι αὐτῶν, παρέγγαλλον αὐτοῖς, ἐν ὅσῳ διέτριβον εἰς τὴν γῆν τῶν ἐπιστῶν, νὰ τηρῶσιν ἐπιμελῶς ὅσα εἶχον διδασχῇ περὶ τοῦ φεῦδους τῆς ἑλληνικῆς ὁρμηκευτικῆς καὶ τέλος, ὡς ἀντιφάρμακον κατὰ τῆς αἰρέσεως, ἐπαρῶν αὐτοῖς ἡγιασμένα τινὰ κομμοειδήματα, δι' ὧν ἔπρεπε νὰ λέγωσι τὰς μουσικὰς αὐτῶν προσυχὰς. Ἀλλὰ πολλοὶ δυστυχῶς τὰ πάντα δευτέρα ποιοῦνται, ἐν μόνον οἱ οἱ αἱ οἱ θυγατέρες αὐτῶν ὁμοιωθῆναι τὴν γαλλικὴν ψευδίζουσαν, ἥτις, καλλίστην οὖσα πολιτισμοῦ καὶ ἐλευθερίας ὄργανον, ἀποβαίνει ὁμοίως οὕτω δυστυχῶς ἐν τῇ ἀνατολῇ πολλάκις δελεᾶς πρὸς τοὺς ἀπλουστέρους, ἀρθρῶς παρεχόμενον ὑπὸ τῶν τῆν ὁρμηκευτικῆς ἀλλοτρίων καὶ ἀγάπης εἰς κήρυγμα ταπεινῶν μίσους καὶ πολιτικῆς ἰδιωτείας μεταποιούντων.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς ἱερᾶς ἱστορίας.

Βραβεύεται ὁ Πέτρος Φ. Σακελλάριος Ἡκειρώτης.
Ἐπαινέται ἁ ὁ Μιχ. Κώνοβιτς.

» ὁ Ἐμμ. Κουμέλης Ἄνδριος.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς γεωγραφίας.

Βραβεύεται ὁ Πέτρος Φ. Σακελλάριος.

Ἐπαινέται ἁ ὁ Μιχ. Γ. Κώνοβιτς.

» ὁ Θεμιστοκλῆς Γ. Μεταξᾶς.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς ἀριθμητικῆς.

Βραβεύεται ὁ Μιχαὴλ Κώνοβιτς.

Ἐπαινέται ἁ ὁ Θεμιστοκλῆς Μεταξᾶς.

» ὁ Πέτρος Φ. Σακελλάριος.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς καλλιγραφίας.

Βραβεύεται ὁ Μιχαὴλ Κώνοβιτς.

Ἐπαινέται ἁ ὁ Διον. Γκορογιάννης Ὑδραῖος.

» ὁ Θεμιστοκλῆς Μεταξᾶς.

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑ Γ'.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς ἑλληνικῆς.

Βραβεύεται ὁ Ρ. Λογιάδης Κρής.

Ἐπαινέται ἁ ὁ Ι. Μαντζούρης.

» ὁ Ιω. Κυριακὸς Μεσσήνιος.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς ἱερᾶς ἱστορίας.

Βραβεύεται ὁ Ρ. Λογιάδης.

Ἐπαινέται ἁ ὁ Ἀλ. Χαράλαμπος.

» ὁ Ιω. Μαντζούρης.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς ἑλλ. ἱστορίας.

Βραβεύεται ὁ Ιω. Κυριακός.

Ἐπαινέται ἁ ὁ Ρ. Λογιάδης.

» ὁ Ιω. Μαντζούρης.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς γεωγραφίας.

Βραβεύεται ὁ Ἀριστ. Πολύκαρπος Ἀμφισσέας.

Ἐπαινέται ἁ ὁ Ἀστέριος Ρουσόπουλος Μακεδών.

» ὁ Ιω. Κυριακός.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς ἀριθμητικῆς.

Βραβεύεται ὁ Ρ. Λογιάδης.

Ἐπαινέται ἁ ὁ Ιω. Μαντζούρης.

» ὁ Ἀνδ. Βάτσης Ἰταλός.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς καλλιγραφίας.

Βραβεύεται ὁ Ἀνδ. Βάτσης.

Ἐπαινέται ἁ ὁ Ἀλ. Χαράλαμπος.

» ὁ Ιω. Κυριακός.

ΤΜΗΜΑ Β'.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς ἑλληνικῆς.

Βραβεύεται ὁ Γεώργιος Στάμου Ἀθηναῖος.

Ἐπαινέται ἁ ὁ Ιω. Στράτου.

» ὁ Ἀντ. Μπούκας.

Κατὰ τὸ ἱερὸν μάθημα.

Βραβεύεται ὁ Ιω. Στράτος.

Ἐπαινέται ἁ ὁ Γεώργιος Στάμος.

» ὁ Ἀντ. Μπούκας.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς ἀριθμητικῆς.

Βραβεύεται ὁ Γ. Στάμος.

Ἐπαινέται ἁ ὁ Ἀντ. Μπούκας.

» ὁ Ιω. Στράτος.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς καλλιγραφίας.

Βραβεύεται ὁ Γεώργιος Στάμου.

Ἐπαινέται ἁ ὁ Ἀντ. Μπούκας.

» ὁ Γεώργιος Βολκώφ.

ΤΜΗΜΑ Α'.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς ἀναγνώσεως.

Βραβεύεται ὁ Γ. Κυριακὸς Μεσσήνιος.

Ἐπαινέται ἁ ὁ Ἀνδ. Μικούλης Ὑδραῖος.

» ὁ Ν. Μπογίδης.

Κατὰ τὸ ἱερὸν μάθημα.

Βραβεύεται ὁ Γ. Κυριακός.

Ἐπαινέται ἁ ὁ Ἀνδ. Μικούλης.

» ὁ Γεώργιος Π. Καλογερόπουλος.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς ἀριθμητικῆς.

Βραβεύεται ὁ Γ. Π. Καλογερόπουλος.

Ἐπαινέται ἁ ὁ Ἀνδ. Μικούλης Ὑδραῖος.

» ὁ Ν. Μπογίδης Μεσσήνιος.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς καλλιγραφίας.

Βραβεύεται ὁ Ἀνδ. Μικούλης.

Ἐπαινέται ἁ ὁ Γ. Καλογερόπουλος.

» ὁ Ν. Μπογίδης.

ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΤΑΞΕΙΣ Δ'.

Βραβεύεται ὁ Ἰωσήφ Α. Φρονίστας.

Ἐπαινέται ἁ ὁ Ἀλ. Κ. Χρηστομάνος.

» ὁ Ἀρ. Μουράτογλου.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Βραβεύεται ὁ Παντελῆς Χ. Μήκας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

μεθ' ἑρμηνείας κατὰ λέξιν καὶ κατ' ἔννοιαν, μετ' ἐπιμελοῦς εἰς τὰ τῆς γραμματικῆς ἐφαρμογῆς καὶ μετὰ καθ' ἑκάστην ὀρθογραφικῶν γυμνασμάτων. — Ἐν δὲ τῇ β' ὑπὸ τοῦ Κ. Ἰω. Ἀβραῆ, τελειοφοίτου τοῦ πανεπιστημίου καὶ ἔχοντος τακτικὴν ἀδειαν διδασκαλίας, ἐκ τῆς Ξενοφώντος Κύρου παιδείας (βιβλ. Α' κεφ. α—ι.), μεθ' ἑρμηνείας γραμματικῆς καὶ κατ' ἔννοιαν, μετ' ἐφαρμογῆς εἰς τὰ τῆς τεχνολογίας καὶ μεθ' ἱκανῶν ὀρθογραφικῶν γυμνασμάτων. — Ἐν δὲ τῇ γ' ἐδιδάχθησαν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Κ. Ἡλίας Καντᾶ ἐκ τῶν Ξενοφώντος ἑλληνικῶν (βιβλ. Β' κεφ. γ' δ') καὶ ἐξ ὁλοκλήρου τοῦ κατ' Ἐρατοσθένους λόγου τοῦ Λυσίου, μεθ' ἑρμηνείας, ἐκτενεστέρως καὶ ποικιλωτέρως γραμματικῆς ἀναλύσεως, ἔτι δὲ μετ' ἀσκήσεων εἰς τὰ δυσκολώτερα τῆς ὀρθογραφίας. — Ἐνπσχολήθησαν πρὸς τούτοις οἱ μαθηταὶ καὶ τῶν τριῶν τάξεων εἰς ἐκθεσιν ἰδεῶν κατὰ τὴν λαλουμένην γλῶσσαν. — Τῆς γραμματικῆς ἐδιδάχθησαν κατὰ τὴν ὑπὸ Γενναδίου, ἐν μὲν τῇ α' τὰ μέχρι τῶν εἰς μὴ μετὰ τῶν ἀνηκόντων κινόνων. — Ἐν δὲ τῇ β' μετὰ προηγουμένην ἐπανάληψιν τὰ μέχρι τοῦ περὶ συνθέσεως καὶ παραγωγῆς. — Ἐν δὲ τῇ γ' τὰ περὶ συνθέσεως καὶ παραγωγῆς, ἔτι δὲ καὶ πρακτικῶς αἱ ἀρχαὶ τοῦ συντακτικοῦ.

Ἐκ τῶν ἱερῶν μαθημάτων ἐδιδάχθησαν ἐν μὲν τῇ α', ὑπὸ τοῦ Κ. Ἀβραῆ, ἐκ τῆς κατὰ Δ. Πανταζῆν ἱστορίας, πάντα τὰ τῆς παλαιᾶς Διαθήκης. — Ἐν δὲ τῇ β' ὑπὸ τοῦ Κ. Κεχαγιᾶ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, πάντα τὰ τῆς νέας διαθήκης. — Ἐν δὲ τῇ γ', ὑπὸ τοῦ Κ. Καντᾶ, προλόγου τῆς θεολογίας, πᾶσα ἡ ἱερά κατήχησις, κατὰ τὴν ὑπὸ Δαρεῖαρος.

Ἐκ τῆς ἱστορίας ἐδιδάχθησαν ἐν μὲν τῇ β' ἡ ἑλληνικὴ ὑπὸ τοῦ Κ. Κεχαγιᾶ, κατὰ τὴν ὑπὸ Θ. Κεῖτλη, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τῶν διαδόχων. — Ἐν δὲ τῇ γ' ὑπὸ τοῦ Κ. Ἀβραῆ ἡ γενικὴ, κατὰ τὴν ὑπὸ Δ. Πανταζῆ, καὶ ἰδίως τὰ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς ἑλληνικῆς.

Ἐκ τῆς γεωγραφίας ἐδιδάχθησαν, κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Σταύρου Σταθοπούλου, ἐν μὲν τῇ α' ὑπὸ τοῦ Κ. Ἀβραῆ, τὰ τῆς ἑλληνικῆς χερσονήσου. — Ἐν δὲ τῇ β' ὑπὸ τοῦ Κ. Ζαννετάκη, φιλοκάλως τὰ τῆς διδασκαλίας ταύτης καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος ἀναλαβόντος, τὰ τῆς Εὐρώπης. — Ἐν δὲ τῇ γ' ὑπὸ τοῦ Κ. Καντᾶ τὰ τῆς Ἀσίας, Ἀφρικῆς, Ἀμερικῆς καὶ Ωκεανίας, τὰ πάντα φυσικῶς, χωρογραφικῶς καὶ πολιτειογραφικῶς.

Ἐκ τῶν μαθηματικῶν ἐδιδάχθησαν, κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Κ. Γεράκη ἀριθμητικὴν, ἐν μὲν τῇ α' ὑπὸ τοῦ Κ. Κεχαγιᾶ τὰ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῶν κλασμάτων μετὰ συνεχοῦς λύσεως προβλημάτων. — Ἐν δὲ τῇ β' ὑπὸ τοῦ Κ. Ἀβραῆ τὰ μέχρι τῆς μεθόδου τοῦ τόκου καὶ τῆς ὀφαιρέσεως, μετὰ λύσεως

ἐπίσης προβλημάτων. — Ἐν δὲ τῇ γ', ὑπὸ τοῦ Κ. Καντᾶ, ἐπανάληψιν καὶ πάντα τὰ λοιπὰ μετὰ προβλημάτων, καὶ ἐκ τῆς κατὰ Γεράκην γεωμετρίας τὰ περὶ εὐθυγράμμων σχημάτων ἐκ τῆς ἐπιπεδομετρίας. — Τέλος οἱ τῆς γ' ἐδιδάχθησαν, ὑπὸ τοῦ Κ. Κεχαγιᾶ, τὰ κυριώτατα ἐκ τῆς φυσικῆς προπαιδείας, σκοπὸν ἔχουσης νὰ καταρτίσῃ τὸν βαθμὸν τοῦτον τῆς ἐγκυκλίου παιδεύσεως διὰ τῆς γνώσεως τῶν κοινοτάτων φυσικῶν φαινομένων, τῆς πρακτικῆς αὐτῶν ἑρμηνείας καὶ τῆς διδασκαλίας περὶ τῶν εὐληπτοτάτων δυνάμεων καὶ νόμων τῆς φύσεως. — Ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐδιδάχθησαν καὶ στοιχειωδέσταται τινες ἀρχαὶ τῆς λατινικῆς γλώσσας.

Ἡ Καλλιγραφία ἐδιδάχθη ἐν τῇ α' καὶ β' ὑπὸ τοῦ Κ. Κεχαγιᾶ, στοιχειακῶς, καθ' ὑπαγόρευσιν καὶ καθ' ὑποδείγματα.

Ἐκ δὲ τῶν γυμνασιακῶν τάξεων, ὧν αἱ δύο κατώτεραι καταρτίσθησαν, ἐδιδάχθη ἡ ἑλληνικὴ ἐν μὲν τῇ Α'. ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ καὶ πρῶτον γυμνασιάρχου, ἐμοὶ δὲ πάλαι φίλου καὶ συναδέλφου Κ. Γ. Γεράκη, ἐπὶ μέρους τοῦ Ἰσοκράτους ἀρειοπαγητικοῦ, καὶ ἐπὶ τῆς Θουκυδίδου ΙΒ' ζυγγραφῆς (ἀπὸ κεφ. κδ' — ρη) μετ' εἰσαγωγῆς, ἑρμηνείας σημειώσεων γραμματικῶν καὶ πραγματικῶν, καὶ μετ' ἀκριβοῦς ἀναλύσεως τοῦ λόγου. ἔτι δὲ χάριν ἐμπειρικῆς ἀσκήσεως οἱ μαθηταὶ ἀνέγνωσαν ἱκανὸν μέρος τῆς Κύρου ἀναβάσεως καὶ τῶν ἑλληνικῶν τοῦ Ξενοφώντος. — Ἐν δὲ τῇ Β', λίαν εὐαρίθμω ὁδῷ, οἱ μαθηταὶ κοινὰ τινὰ διδάγματα μετὰ τῶν τῆς Α'. ἔχοντες, ἴδιον μάθημα ἐδιδάχθησαν τὸν Θουκυδίδην ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ καθηγητοῦ. — Καὶ ἐν μὲν τῇ Α'. οἱ μαθηταὶ, ἐπαναλαβόντες τὰ κυριώτατα τοῦ ἐτυμολογικοῦ καὶ τῶν περὶ συνθέσεως καὶ παραγωγῆς, ἐδιδάχθησαν τὰ τῆς ἑλληνικῆς συντάξεως μέχρι τοῦ περὶ προθέσεων, κατὰ τὸ τοῦ Κ. Ἀσωπείου συντακτικόν, καθ' ἑκάστην ἐπὶ τῶν κειμένων τὰ τῆς συντάξεως ἐφαρμοζόμενοι. — Ἐν δὲ τῇ Β', συνεχισθείσης τῆς διδασκαλίας τῆς συντάξεως, οἱ μαθηταὶ κατὰ τέχνην τὰ ἀνήκοντα κείμενα ἀνέλυσαν. — Καὶ τῶν δύο δὲ τάξεων οἱ μαθηταὶ, πρὸς ἐμπέδωσιν τῶν κυριωτάτων τῆς συντάξεως, ἐνπσχολοῦντο ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος εἰς θεματογραφικὰς ἀσκήσεις. — ὅτι δὲ ἐπίσης εἰς γυμνάσματα ἐκθέσεως ἰδεῶν κατὰ τὴν λαλουμένην γλῶσσαν.

Ἡ λατινικὴ ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ Κ. Καντᾶ ἐν μὲν τῇ Α'. ἐπὶ τῶν ἀπλῶν φράσεων καὶ ἐπὶ τῶν ἀθηναϊκῶν ἐκ τῆς χρηστομαθείας Οὐλερίχου, ἔτι δὲ ἐπὶ τοῦ Ἀρισταίδου καὶ Πλουτάρχου ἐκ τοῦ Κορνηλίου Νέπωτος, μεθ' ἑρμηνείας καὶ ἀσκήσεων. — Ἐν δὲ τῇ Β'. ἐκ τοῦ Καίσαρος de bello Gallico (βιβλίου Α. κεφ. 20 καὶ ἐκ τοῦ βιβλ. κεφαλ. 42) μεθ' ἑρμηνείας καὶ τεχνολογικῶν ἀσκήσεων. — Καὶ ἐν μὲν τῇ Α'. ἐδιδάχθησαν αἱ ἀρχαὶ τοῦ τεχνολογικοῦ, ἐκ

ΛΟΓΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ

ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΑΥΤΟΥ

ΕΠΙ ΤΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΗΘΗ.

Απο τῆς πρώτης αὐτοῦ ιδρύσεως τὸ ἑλληνικὸν ἐκπαιδευτήριον καθιέρωσεν ἔθιμον, καθ' ὃ πανηγυρίζεται ἡ τελευτὴ τῆς διανομῆς τῶν βραβείων καὶ διὰ λόγου περιέχοντος νέον τι ἐν τῇ ἀρχαιολογίᾳ, τῇ ἱστορίᾳ ἢ τῇ φιλολογίᾳ, ἢ τοῦλάχιστον ὑπόθεσιν νεωστὶ κατὰ τι ἐξηρευνημένην. Ἐκ δὲ τοῦ ἀξιωματικοῦ τούτου ἔθιμου προέκυψαν πολλὰ καὶ ἀξιόλογοι μονογραφαί, ὧν τινες καὶ μεταφρασθεῖσαι εἰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας ἐπηνέθησαν ὑπὸ τῶν ἐν τῇ ἐσπερίᾳ Εὐρώπῃ σοφῶν.

Χαίρω δὲ ὅτι προσεκλήθην ἐγὼ ὑπὸ τῆς διευθύνσεως κατὰ τὸ παρὸν ἔτος, ὅπως ποιήσωμαι τὸν λόγον ἐν γλώσσῃ προσφιλεῖ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἧς ἡ γνῶσις οὐσιωδῶς ἐπὶ τὰ ἥθη αὐτῆς καὶ τὸν πολιτισμὸν ἐπιδρά.

Ἐπιτρέψατέ μοι δὲ πρὸ πάντων νὰ ὁμολογήσω χάριν εἰς τὸν πεφωτισμένον ζῆλον τῆς διευθύνσεως τοῦ ἑλληνικοῦ ἐκπαιδευτηρίου, ἧτις κατήρτισε σύστημα ἑθνικῆς παιδεύσεως, ἧς βάσις εἶναι τὸ φιλογενὲς καὶ ὀρθοσκευτικὸν αἶσθημα. Τοῦτο δὲ τὸ σύστημα, διὰ πολυετοῦς ἐμπειρίας τελειοποιηθὲν, παρήγαγεν ἤδη ἀγλαοὺς καρπούς· ὅθεν οἱ τοῦ ἐκπαιδευτηρίου τούτου μαθηταὶ διακρίνονται καὶ ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν ταῖς κυριωτάταις τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐστίαις διὰ θερμῆς φιλοπατρίας, δι' εὐπαιδευσίας καὶ διὰ συνετῆς τινος τάξεως ἐν τοῖς βιωτικοῖς πράγμασιν.

Ἀλλὰ μετὰ λύπης λέγω, ὅτι ἕνεκα πολλάκις κακοβουλίαις, ἢ ἕνεκα λόγων, οὐς προτιμῶ νὰ μὴ φανερώσω, οἱ ἀγῶνες τῆς διευθύνσεως δὲν ἐξετιμῆθησαν ἱκανῶς ὑπ' ἐκείνων μάλιστα, οἵτινες καθήκον εἶχον νὰ ἐνδιαφέρονται εἰς τὸ εὖ εἶναι παντὸς ἐκπαιδευτηρίου πράγματι τὴν κοινὴν πατρίδα ὠφελοῦντος.

Περὶ τοῦ
γαλλικοῦ μυθιστορήματος καὶ τῆς ἐπιρροῆς αὐτοῦ
ἐπὶ τὰ ἐν Ἑλλάδι ἥθη.

Α'.

«Τὸ ἠθογραφικὸν μυθιστόρημα, λέγει ὁ K. Villedemain, τὸ καλλιλογικὸν τοῦτο εἶδος, τὸ οὕτως εἰπεῖν ὅλως παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἄγνωστον, εἶναι σχεδὸν ἡ ζωκροτάτη καὶ πιστοτάτη τοῦ νεωτέρου ἡμῶν πολιτισμοῦ ἔκφρασις· εἶναι ἡ ἰδιωτικὴ τῆς κοινωνίας ἱστορία, ἐν ᾗ ἡ καθυπὸ ἱστορίᾳ εἶναι εἰκὼν τῶν δημοσίων ἀνδρῶν καὶ τῶν ἐξωτερικῶν γεγονότων. . . Ὅθεν πρέπει νὰ εἰπώμεν, ὅτι τὸ μυθιστόρημα, τὸ εὐγλωττον, τὸ περιπαθὲς, τὸ ἠθικόν, εἶναι κατὰ τινὰς σχέσεις, τὸ ἐπικὸν ποίημα τῶν νεωτέρων ἑθνῶν. Ἀλλὰ τὸ ὄνομα τοῦτο ἀνήκει βεδαιῶς εἰς εὐάριθμά τινα καὶ προνομιοῦχα μυθιστορήματα, ἀλλὰ ταῦτα εἶναι ἄξια τοῦ ὀνόματος ἐκείνου. Ὡς παρὰ τοῖς ποιητικοῖς τῆς ἀρχιότητος λαοῖς, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὅλως ἐκείνου βίου τοῦ ἐμπνέοντος αὐτοῦ, ἡ

κόν ἐν περιωνύμῳ τινι ἀκτινοβολία, δι' ἧς καθίσταται ἐράσμιον, νὰ ἐνθαρρύνῃ τὴν αὐτοχειρίαν, καὶ νὰ πληροί τὴν καρδίαν ἀνίας καὶ ἐρημώσεως.

Ἄς προφυλάξωμεν λοιπὸν τὰ τέκνα ἡμῶν, ἃς προφυλαχθῶμεν ἡμεῖς αὐτοὶ τῶν ἐκ τῆς ἐσπερίας προερχομένων δολητηριωδῶν ἐκείνων ἀναγνώσμάτων· διότι νῦν, ἐν ᾧ ἡ Ἀνατολὴ, ἡ μᾶλλον ἐκείνη τῆς Ἀνατολῆς τὸ μέρος, ἐνθα ἐπεκράτησεν ὁ ἀρχαῖος ἑλληνικὸς πολιτισμὸς, παρ' ἡμῶν προσδοκᾷ τὴν ζωὴν, ἡμεῖς πρέπει ν' ἀνεχθῶμεν τὸ νὰ ἐμπνεύσωμεν αὐτῇ ψυχὴν ἀνευρον, χαλὴν καὶ λειπόθυμον; Ναί· ἡ Ἀνατολὴ παρ' ἡμῶν προσδοκᾷ καὶ τὴν ἀναγέννησιν καὶ τὴν γραμματείαν αὐτῆς. Τὰ δὲ ἐξωθεν εἰσπρόχοντα γράμματα, εἴτε ἐκ Γαλλίας· εἴτε ἐκ Γερμανίας· προέρχονται, θέλουσι τέλος μαρτυρηθῆναι καὶ ἐκλείψαι, ἅμα ἡμεῖς δημιουργήσωμεν πρωτότυπον τινὰ γραμματείαν, καὶ τὸ ἐθνικὸν μυθιστόρημα θέλει ἀποδῇ τότε ἰσχυρὸν τι πρὸς διάδοσιν τῶν ἡμετέρων ἰδεῶν ὅπλον.

Ἐκ τῆς λύσεως ἃς μὴ δανειζόμεθα, εἰμὶ τὰς ἐπιστήμας αὐτῆς καὶ σίδηρον· τὰς ἐπιστήμας διὰ νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν πνευματικὴν ἡμῶν ὑπεροχὴν ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐθνοτήτων, τὸν σίδηρον διὰ νὰ ἐλευθερώσωμεν ποτε τοὺς ἡμετέρους ἀδελφοὺς τοὺς ἐπὶ ὑπὸ τὸν βαρὺν τοῦ ξένου ζυγὸν στεναζόντας. Οὕτω δὲ πράττοντες, καὶ παρέχοντες εἰς τὰ ἡμέτερα τέκνα ἰδραῖαν τινὰ ἐθνικὴν ἀγωγὴν θέλομεν ποτε ἀναδειχθῇ ἄξιοι τῶν ἡμετέρων προγόνων, καὶ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς θέλομεν εὐρεῖ τοῦ μεγάλου καὶ τῆς εὐημερίας τὰ στοιχεῖα.

Ἐκ τῆς λύσεως ἃς μὴ δανειζόμεθα, εἰμὶ τὰς ἐπιστήμας αὐτῆς καὶ σίδηρον· τὰς ἐπιστήμας διὰ νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν πνευματικὴν ἡμῶν ὑπεροχὴν ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐθνοτήτων, τὸν σίδηρον διὰ νὰ ἐλευθερώσωμεν ποτε τοὺς ἡμετέρους ἀδελφοὺς τοὺς ἐπὶ ὑπὸ τὸν βαρὺν τοῦ ξένου ζυγὸν στεναζόντας. Οὕτω δὲ πράττοντες, καὶ παρέχοντες εἰς τὰ ἡμέτερα τέκνα ἰδραῖαν τινὰ ἐθνικὴν ἀγωγὴν θέλομεν ποτε ἀναδειχθῇ ἄξιοι τῶν ἡμετέρων προγόνων, καὶ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς θέλομεν εὐρεῖ τοῦ μεγάλου καὶ τῆς εὐημερίας τὰ στοιχεῖα.

τὸ τερπνὸν αὐτῶν κλίμα, τὰ περισωθέντα ἄσματα αἰοδῶν τινῶν ἐκπλήττουσι τὴν φαντασίαν, οὕτως ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἐν αἰθούρῃ βίῳ, ὅστις ἀντικατέστησε τὰ ἥθη τῆς ἀγορᾶς καὶ τοῦ φόρου, τινὰ τῶν δημιουργημάτων ἐκείνων τῶν σοφῶν, εὐφυῶν ἢ περιπαθῶν, τῶν ἐμφανισμένων ἐν τοῖς μυθιστορήμασιν, ἐπασχολοῦσι τὸν νοῦν καὶ σχεδὸν πράττουσιν ἐντύπωσιν οἷαν τὰ δημοτικὰ τῶν πρώτων ἐκείνων χρόνων ἄσματα πρῆγον ἐπὶ τὰς ἀφελεστεράς τῶν ἀρχαίων ἔθνων ψυχάς.*

Δὲν θέλω διαλάβει ἐνταῦθα περὶ τῶν ἀρχαίων μυθιστορημάτων, τῶν σήμερον οὐδόλως ἀναγινωσκομένων, ἅτινα δὲν ἐλήφθησαν ὡς γνώμων οὐδὲ ὑπὸ τῶν ἱπποτικῶν, οὐδὲ ὑπὸ τῶν ἡρωϊκῶν, οὐδὲ ὑπὸ τῶν νεωτέρων μυθιστορημάτων. Διότι οἱ ἀρχαῖοι, ὅλως εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς ἀγορᾶς καὶ τοῦ φόρου προσκείμενοι, ἠγνόουν καὶ τὴν περὶ τὰς γυναῖκας θεραπείαν καὶ τὴν κομψὴν ἐκείνην ἀδολασχίαν, ἥτις βραδύτερον ἐκλείπει τὰς ἐν τῷ ῥαμβουλλετίῳ μεγάλῃ κομψομένας, καὶ τὴν ἀμφιβολίαν, καὶ τὴν μελαγχολίαν καὶ τὸ τρομερὸν ῥητὸν «πᾶσαν ἀπόβαλε ἐλπίδα» ὅπερ δύναιται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐπιγραφὴ εἰς πάντα τὰ μυθιστορήματα τοῦ αἵδους τῆς Λαλίας, τοῦ Βαρτέρου καὶ τοῦ Ῥενάτου.

Τὸ μυθιστόρημα ἐπήγαγε κυρίως ἐκ τῆς ἱπποτείας, ἥτις ἐδημιούργησε τὴν περὶ τὰς γυναῖκας θεραπείαν, τὴν κατ' ἰδέαν ἐκείνην λατρείαν τῆς γυναικὸς, τὸ αἶσθημα ἐκείνο τῆς ἀφοσιώσεως ὑπὲρ τοῦ ἀσθενεστεροῦ φύλου, ὅπερ τὸ μυστικόν, ἀγνὸν καὶ ῥεμβώδες πνεῦμα τῶν γερμανικῶν φυλῶν ἐνέπνευσεν εἰς τὰ ἥθη αὐτῶν ἐκείνων τῶν λαῶν, οὗς ὁ θρησκευτικὸς τῆς αὐτοκρατορικῆς Ῥώμης δεισποτισμὸς εἶχε διαφθείρει.

Ἡ πρώτη ἄρα μυθιστορικὴ γραμματεία ἐνεπνεύσθη ἐκ τῶν ἱπποτικῶν ἀναμνήσεων· περιῆλθε δὲ ἄχρις ἡμῶν χάρις, καλὴ καὶ ἀκμαία διὰ τῆς μυθικῆς ἐκείνης μορφῆς, ἐν ᾗ τὸ θαυμαστὸν τῶν ἀρχαίων μύθων, τὸ μυστικόν καὶ αἱ αὐστηραὶ τοῦ ἀρχικοῦ χριστιανισμοῦ ἀρεταί, καὶ τὰ καλὰ ἐκείνα ψεύδη, τὰ αἰετοτε ἀληθῆ, τῆς τῶν Ἑλλήνων μυθολογίας, αἱ φαιδραὶ ἐκείναι μαγεῖαι τοῦ ἡμετέρου ἐν σπαργάνοις πολιτισμοῦ, πάντα ταῦτα θαυμασίως ἐγκαταμιγνύονται. Ἀγνοεῖται ἡ καταγωγὴ τῆς ἱπποτείας καὶ τῆς κατ' αὐτὴν γραμματείας, ἥτις οὕτως εἶπεν ἐξιδέωσεν αὐτήν· ἀλλ' εἴτε προῆλθεν ἡμῖν ἀπὸ βορρᾶς, ἢ ἐκ τῶν ἀνατολικῶν ἢ νοτιῶν Ἀράβων, εἴτε, ὥςτινες διατείνονται, εἶναι αὐτὴ τῶν στυροφοριῶν ἢ παράδοσις, οὐχ ἥττον ἢ ἐπὶ τὸ πνεῦμα καὶ τὰ ἥθη τῶν νεωτέρων ἔθνων ἐπίδρασις αὐτῆς ἐγένετο μεγάλη καὶ ἐπωφελής.

Τὰ ἱπποτικὰ μυθιστορήματα τὰ καὶ αὐτῆς τῆς ἱπποτείας ἐπιζήσαντα εἶναι καλὰ τινα καὶ εὐάρεστα

πλάσματα, δημιουργηθέντα ἐκ λειψάνων ἀληθείας. Μεγάλα τινὰ συμβάντα εἶχον ἰσχυρῶς ἐκπλήξει τὰ πνεύματα, ὅτε οἱ μεσημβρινοὶ λαοὶ ἤρχοντο δημιουργοῦντες τὰ ἔθνη αὐτῶν ἰδιώματα καὶ εἶχον σχεδὸν ἐξαλείψει ἀπὸ τῆς μνήμης αὐτῶν τὰς τρομερὰς τοῦ Ἀττίλα ἀναμνήσεις. Κατὰ δὲ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Μωάμεθ, οἱ ἄνδρες καὶ ἱπποτικοὶ αὐτοῦ ἔπαυτο, οἱ Ἀράβες, οὗς οὐδόλως πρόειπε νὰ συγχέωμεν μετὰ τῶν μουσουλμάνων τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν ταταρομογγολικὴν ὁμοφυλίαν, καὶ ἐπελθόντων ὅπως καταστρέψωσι τὴν χριστιανικὴν Ἀνατολήν, οἱ Ἀράβες, λέγω, ἐφαίνοντο ὅτι ἤθελον νὰ πραγματώσωσι τῶν δημοτικῶν αὐτῶν μύθων τὰ θαύματα. Διότι αἱ ταχταὶ αὐτῶν κατακτήσεις ἐν Ἀσίᾳ, ἐν Ἀφρική, πρὸς μεσημβρίαν τῆς Εὐρώπης, ὁ περιττότεχνος αὐτῶν πολιτισμὸς, ὡς πρὸς τὸν τῶν λοιπῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἔθνων· ἢ πρὸς τὸν χριστιανισμὸν γιγαντώδης αὐτῶν μονομαχία, ἥτις μόνον ἐν Πικταβίῳ ἐπέστησε τὴν θρησκευτικὴν αὐτῶν πορείαν· καὶ μετὰ τινὰ εἴη ὁ μέγας Κάρολος, οὗ ἡ αὐλὴ ἀνεκάλει τὴν μεγαλειότητα τῆς τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατορίων, ἀλλὰ μετὰ τῶν ἡθῶν τῶν τραχέων εἴη καὶ χαριέντων τῶν Φράγκων, ὁ μέγας Κάρολος ὅστις ἦτον ἡ ἱπποτεία, ὡς μετὰ δέκα αἰῶνας ὁ Ναπολέον ἦτον ἡ ἐπανάστασις, ἑριππος, περιστοιχισμένος ὑπὸ ἡρώων, ὧν ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ δύναμις ἐπραγματοποιοῦν τὰ θαυμασιώτατα τῆς φαντασίας δημιουργήματα· ταῦτα πάντα ἐμελλον νὰ ἐκπλήξωσιν ὡς εἰκὸς τὰ πνεύματα, νὰ διεγείρωσι τὰ ἐν ταῖς καρδίαις τῶν συγχρόνων μυθιστορικὰ αἰσθήματα, καὶ νὰ κληροδοτήσωσιν εἰς τοὺς ἐπιγενόμενους διαρκῆ τινα ἐντύπωσιν, κακοσημμένην μετὰ πάντων τῶν πλάσμάτων τῆς ἐποποιίας καὶ τῶν θελγμάτων τοῦ εἰδυλίου.

Ἐκ τῆς αὐτοῦ ἐκστρατείας τοῦ μεγάλου Καρόλου κατὰ τῶν ἐν Ἰσπανίᾳ Ἀράβων ἀρχεται τὸ πρῶτον ἱπποτικὸν μυθιστόρημα, ἀποδιδόμενον εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Τουρπίνον. Εἶναι δὲ τοῦτο ἀληθὲς ἐποποιία τις, ἀλλὰ βάρβαρος καὶ χριστιανική. Ἐν ᾧ τὸ ἑλληνικὸν ἔπος συγχέει τὴν πανουργίαν μετὰ τῆς δεξιότητος, τὸ φραγκικὸν ἀγνοεῖ καὶ τὴν φυγὴν καὶ τὸν δόλον. Ὁ Ῥολάνδος, ἐγκαταλειμμένος ὑπὸ τῶν οἰκείων, ἐπικαλεῖται τὸν Θεὸν αὐτοῦ καὶ σκαλπίζει διὰ τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου κέρματος τοῦ ἐμπνέοντος τρόμον εἰς τὴν ψυχὴν τῶν Σαρακηνῶν, ὅπερ ὁ μέγας Κάρολος ἀκούει ἐξ ἀποστάσεως πολλῶν λευγῶν, ἀλλὰ προδίδται κωλύουσιν αὐτὸν τοῦ νὰ σπεύσῃ εἰς βοήθειαν τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ ἀγνοούντος τὸ φεύγειν πρὸ τῶν πολεμίων. Ἀπελπίσας περὶ συνδρομῆς ὁ ἥρως προσβλέπει ἐρωτικῶς Δουράνδαν τὴν καλὴν καὶ βρεῖαν αὐτοῦ σπάθη, καὶ βουλόμενος νὰ σώσῃ αὐτὴν τοῦ αἵσχους τοῦ κατὰ τὴν εἰς χεῖρας τῶν ἀπίστων, πλῆττει πολλὰς τὰς ὁδὸς διὰ νὰ

θλαζώσι τὰ τέκνα αὐτῶν καὶ ἐμπιστεύονται αὐτὰ εἰς τὴν φροντίδα μισθάνων γυναικῶν, ὧν τὰ ἔθνη οὐδόλως εἶναι ἀνεπίληπτα. Πολλοὶ δὲ τινες τῶν παρ' ἡμῖν νεανίδων ἐπιδειξίως πιθηκίζουσι τὰς παρισινὰς νεοτροπίας, ὡς πιθηκίζουσι τὰ πάθη καὶ τὰς ὁρέξεις τῶν μυθιστορικῶν ἡρώδων· οἱ δὲ νεανίαι, ὅπως ἀρέσωσιν εἰς αὐτάς, ἀναγκάζονται νὰ μιμῶνται τὴν γλῶσσαν καὶ τοὺς τρόπους αὐτῶν, ν' ἀνκλίσκωνται ὡς αὐταὶ εἰς δαπάνας καλλωπισμοῦ, ἀντὶ ν' ἀσχολῶνται εἰς σπουδαίας μαθήσεις καὶ νὰ παρασκευάζωσι τὸ μέλλον τῆς πατρίδος.

Δὲν ζητῶ νὰ ἐμπνεύσω ἐνταῦθα κενόν τινα τρόπον, διότι ἐκαστος ἡμῶν δύναται δυστυχῶς νὰ παρατηρήσῃ ἐκλυσίν τινα ἤθων, τὴν πολλάκις σκυνδαλώδη πολυτέλειαν τὴν κατακλύσασαν πάσας τῆς ἡμετέρας κοινωνίας τὰς τάξεις. Ἐν συντόμῳ δὲ εἰπεῖν, ἡ ἐθνικὴ ἀγωγή πρόκειται πᾶσα νὰ πλασθῇ· διότι ἡ μουσικὴ, ἡ γαλλικὴ καὶ ἡ ἀγγλικὴ, ἡ ἀναγνώσις τῶν νεοτροπικῶν ἐφημερίδων δὲν ἔπρεπε νὰ ἦναι τὸ κύριον, ἀλλὰ τὸ ἐπουσιώδες τῆς τῶν κορασίων ἀνατροφῆς. Αἱ δὲ συνεταὶ καὶ ἑμφρονες μητέρες ὄφειλον νὰ ἐκλέγωσιν ἐπιμελῶς τὰ ἀναγνώσματα αὐτῶν καὶ νὰ καταγίνωνται μᾶλλον εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς ψυχῆς ἢ εἰς τὸν καλλωπισμὸν αὐτῶν καὶ τὸν τῶν θυγατέρων αὐτῶν. Ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία θέλει ἀναγεννηθῇ καὶ ὁ ἑλληνισμὸς θέλει ζωπρῶς ὡς τὸ πάλαι ἀκτινοβολήσῃ ἐπὶ τοῦ κόσμου, ὅταν αἱ καθ' ἡμᾶς γυναῖκες δυνηθῶσι νὰ εἰπωσιν, ὡς ποτε ἡ μήτηρ τῶν Γράκων, δεικνύουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, «ταῦτα εἶναι τὰ ἐμὰ κοσμήματα.»

Τ.

Κατέδειξα ἤδη ἐν παρόδῳ τὴν πρό τῆς κατὰ τὸ 1821 ἐπαναστάσεως ἐπιβρόχον τοῦ γαλλικοῦ μυθιστορήματος ἐπὶ τὰ ἡμέτερα ἔθνη. Ἐπιθύμουν δὲ νὰ μὴ προβῶ περαιτέρω· διότι δὲν εἶναι ἄρα ἀλγεινὸν τὸ νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι συχνότατα μεταφράζομεν μυθιστορήματα, ἅτινα ἐμπνέουσι τὸ δυσειδές θέαμα τῆς ἠθικῆς ἀθλιότητος, τῆς πνευματικῆς νοσηλείας, τῆς πλάνης μικροῦ τινος τοῦ πληθυσμοῦ τῶν μεγάλων πόλεων, καὶ νὰ ἀναλογιζώμεθα ὅτι νομίζομεν, ὅτι σπουδάζομεν τὰ ἔθνη τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης, διότι διαβλέπομεν διὰ τοῦ βορβοροῦ τῶν Παρισίων ἢ τοῦ Λονδίνου, τὴν βδελυροτέραν καὶ αἰσχροτέραν ὄψιν τοῦ ἐλκευοτέρου μέρους τῶν κατοίκων αὐτῶν. Ἐπεὶ σὺν δὲ, καὶ λέγω τοῦτο λυπούμενος, ὅτι ὁ Paul de Cock ἔχει παρ' ἡμῖν τοὺς πολυκριθμοτέρους ἀναγνώστas, καὶ ὅτι καλὰ τινα πονήματα μετὰ στοργῆς γεγραμμένα, πλήρη καλῶν καὶ χαρισμάτων ἐννοιῶν, σήπονται ἐν τοῖς ὑπογείοις τῶν βιβλιοπωλῶν. Τὰ δὲ μυθιστορήματα ταῦτα καὶ τὰ πλεῖστα ἐκεί-

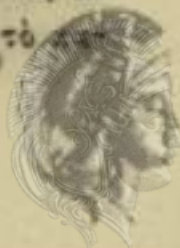
νων, περὶ τῶν διέλκων, ἐξήλειψεν ἐκ τῆς καρδίας ἡμῶν οὐκ ὀλίγα γενναῖα αἰσθήματα, ἐπνίξαν οὐκ ὀλίγας ὁρμὰς πρὸς τὸ κατ' ἰδέαν, καὶ διετάραχον ἐκείνους μάλιστα ἐξ ἡμῶν, οἵτινες διανύουσιν ἐντίμως τὸν βίον, οὐδέποτε αἰσθνόμενοι μικροψυχουσαν τὴν καρδίαν αὐτῶν κατὰ τὴν αὐστηρὰν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος.

Ζ'.

Τὸ μυθιστόρημα «ἔπος τῶν νεωτέρων ἐθνῶν,» ἀντιτοίχῃ πρὸς ἐνδομυχόν τινα ἀνάγκην τῆς ἡμετέρας ψυχῆς· ὅθεν ματαίως ἠθελεῖ τις ἐπιχειρήσει ν' ἀπαγορεύσῃ τὴν ἀναγνώσιν αὐτοῦ. Ἀλλὰ τὸ μυθιστόρημα, γραφόμενον διὰ τῆς ἐπιβροχῆς παθῶν καὶ ἀρχῶν σχεδὸν ἀγνώστων εἰς τὴν ἡμετέραν κοινωνίαν, ἀποτρέπει ἡμᾶς τοῦ ἡμετέρου κατ' ἰδέαν, δημιουργοῦν ἡμῖν τεχνητὸν τινα ἠθικὸν βίον, διεγείρον ὀλεθρίας ὁρέξεις καὶ ἀναπτύσσον ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν αἰσθήματα βλάπτοντα τὴν ἠθικὴν, τὴν αἰδῶ καὶ τὴν θρησκείαν, τὸ ζῶν τοῦτο σύμβολον τῆς ἡμετέρας ἐθνικῆς ἐνότητος.

Εἶναι λοιπὸν κατεπαίγον ν' ἀντιστρατευθῶμεν εἰς τὴν ὀλεθρίαν ἐπιβροχὴν τοῦ ξένου μυθιστορήματος, δημιουργοῦντες τὸ ἐθνικὸν μυθιστόρημα. Δοκίμια δὲ τινα εἶναι ἄξια μνείας ὡς παρασκευάζοντα τὴν ὁδὸν εἰς τοὺς ἡμετέρους συγγραφεῖς τοὺς ἐπιθυμοῦντας μᾶλλον νὰ προικίσωσι τὴν πατρίδα αὐτῶν διὰ γραμματείας ἀντιστοιχοῦσας πρὸς τὰς κλίσεις τῆς ἡμετέρας γενεᾆς, ἢ νὰ μιμηθῶσι τοὺς ἀρχαίους. Ἡ δὲ ἱστορία τοῦ ἡμετέρου Βυζαντίου κράτους, ὁ ἡμέτερος μεσαίων, ὅστις λήγει μόνον τῷ 1821, ὁ ἱερός ἡμῶν ἀγὼν καὶ ἡ παρούσα τῆς Ἀνατολῆς κατὰστασις παρέχουσι δραματικὰς ὑποθέσεις λίαν περιέργους καὶ σπουδᾶς ψυχολογικᾶς πολὺ μᾶλλον ψυχολογικᾶς ἢ αἱ τῶν ἐσπερίων λαῶν. Ἐκ τῶν ἀξιολόγων μυθιστορημάτων τῶν ἐμπνευσθέντων ἐκ τῶν ἀναμνήσεων τῆς ἡμετέρας ἱστορίας καὶ ἐκ τῆς παρούσης καταστάσεως τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας, ἀναφέρομεν τὸν ὑπὸ Ἀλεξ. Σούτσου *Ἐξόριστον*, τὸν ὑπὸ τοῦ Κ. Α. Ρ. Ράγκαβῃ αὐθέντην τῆς Μωρίας, τὴν Λεῖλαν, τὸν συμβολαιογράφον· τὸν ὑπὸ τοῦ Κ. Π. Καλλιγᾶ Θάνον Λέκκον, τὸν ὑπὸ τῆς Εὐανθίας Κατῆρ Νικήρακτον καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Κ. Στ. Ξένου ἡρώϊδα.

Τὸ πλεῖρες μελαγχολίας μυθιστόρημα οὐδόλως ἀρμόζει εἰς οὐδεμίαν κοινωνίαν καὶ πρὸ πάντων τὴν ἡμετέραν· διότι ἄλλο δὲν δύναται νὰ πράξῃ ἢ νὰ σχεδιογραφῇ τὰς ἀορίστους ὁρμὰς τῶν λαῶν, τῶν ἀπολαμβανόντων τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ πολιτισμοῦ μᾶλλον προωδευκότος, νὰ χαράττῃ μεγαλωστί τὰ ἐκτιτρωσκόμενα αὐτῶν πάθη καὶ τὰς ἀορίστους αὐτῶν κλίσεις, καὶ νὰ περιβίλλῃ τὸ κα-

Ἐπαινεῖται ἁ ὁ Ἰω. Ἀλεξανδρίδης.
» ὁ Μιχ. Κώνοβιτς.

ΤΑΞΙΣ Β'.

Βραβεύεται ὁ Θ. Γ. Μεταξάς.
Ἐπαινεῖται ἁ ὁ Π. Λάμπρος.
» ὁ Ἀθ. Ρουσόπουλος.

ΤΑΞΙΣ Α'.

Ἐπαινεῖται ὁ Ν. Μακκριάδης.

ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΤΑΞΙΣ Γ'.

Βραβεύεται ὁ Ἰω. Ἀλεξανδρίδης.
Ἐπαινεῖται ἁ ὁ Π. Πανῆς Κεραλλήν.
» ὁ Θ. Μεταξάς.

ΤΑΞΙΣ Β'.

Βραβεύεται ὁ Α. Βάτσος Ἰταλός.
Ἐπαινεῖται ἁ ὁ Φ. Μπετίνης Ἰταλός.
» ὁ Π. Κόπολας Ἰταλός.

ΤΑΞΙΣ Α'.

Βραβεύεται ὁ Γ. Γάλλος Ἰταλός.
Ἐπαινεῖται ὁ Ε. Κόπολας.

Ἱερογραφίας.

ΤΑΞΙΣ Β' ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑΣ.

Βραβεύεται ὁ Μιχ. Κώνοβιτς.
Ἐπαινεῖται ὁ Ἀλέξ. Χρηστομάνος.

ΤΑΞΙΣ Α' ΓΡΑΜΜΙΚΗΣ ΙΚΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.

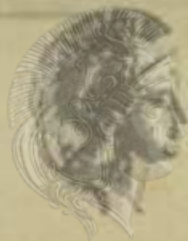
Βραβεύεται ὁ Παναγ. Πανῆς Κεραλλήν.
Ἐπαινεῖται ἁ ὁ Περικλῆς Λάμπρος.
» ὁ Δημήτριος Δραγούνης.

Ὡδικῆς.

Ἐπαινοῦνται ὁ Ἰωσήφ Φρονίστας.
» ὁ Ἀλ. Χρηστομάνος.
» ὁ Παντελῆς Χ. Μήκας.
» καὶ ὁ Σταμάτιος Βουδούρης Ἰδραῖος.

Γυμναστικῆς.

Ἐπαινεῖται ἁ ὁ Μιχ. Κώνοβιτς.
» ὁ Παντελῆς Μήκας.

της κατ' Ούλεριχον γραμματικῆς μέχρι τέλους τοῦ περὶ τῶν ῥημάτων. — Ἐν δὲ τῇ Β', μετὰ τὴν ἐπανάληψιν, τὰ μέχρι τέλους, μετ' ἱκανῶν γυμνασμάτων.

Ἐκ τῶν ἱερῶν μαθημάτων ἐδιδάχθη εἰς τοὺς τῆς Α' ὑπὸ τοῦ Κ. Καντῆ, προλότου τῆς θεολογίας, τῆς κατηχήσεως, κατὰ τὴν ὑπὸ Πλάτωνος μητροπολίτου Μόσχας, τὸ α' καὶ β' μέρος.

Ἐκ τῆς καθολικῆς ἱστορίας, ὑπ' ἐμοῦ διδασχθεῖσας, οἱ μὲν τῆς Α' διήκουσαν τὴν εἰσαγωγὴν χειρογράφως, καὶ ἐκ τῆς κατὰ Οὐίλσον ἱστορίας τὴν τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν καὶ τὴν τῶν Ἑλλήνων μέχρι τέλους σχεδὸν τῆς κυρίως ἑλληνικῆς. — οἱ δὲ τῆς Β' ὅλην τὴν ρωμαϊκὴν ἱστορίαν.

Ἐκ τῆς στοιχειώδους σειρᾶς τῶν μαθηματικῶν ἐπιστημῶν ἐδιδάχθησαν ὑπὸ τοῦ Κ. Γερᾶκη ἐν μὲν τῇ Α' τὰ περὶ πράξεων ἐν γένει, περὶ δεκαδικῶν κλασμάτων, περὶ ἀλγεβρικοῦ ὑπολογισμοῦ, περὶ ἀναλογιῶν, τετραγώνου καὶ κύβου καὶ τὰ περὶ πρωτοβαθμίων ἐξισώσεων. — Ἐν δὲ τῇ Β' ἐκ τῆς γεωμετρίας ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τοῦ περὶ ὁμοιότητος τριγώνων, καὶ ἐκ τῆς Ἀλγέβρας τὰ μέχρι τέλους τῶν πρωτοβαθμίων ἐξισώσεων.

Τῆς γαλλικῆς διδασκομένης πρὸς τὰς τέσσαρας τάξεις, εἰς αἷς διενέμοντο πάντες οἱ μαθηταὶ τοῦ γυμνασίου καὶ ἑλληνικοῦ σχολείου, ὡς πρὸς τὰς κατὰ τὴν γαλλικὴν δυνάμεις αὐτῶν, ἀσχέτως πρὸς τὴν λοιπὴν αὐτῶν κατὰταξιν, ἐδιδάχθησαν. ἐν μὲν τῇ Α' ὑπὸ τοῦ Κ. Α. Κομποθέκη, τὴν ἀνάγνωσιν ἐκ τοῦ ἀναγνώσματρίου τοῦ Κ. Ναδέρη καὶ μετάφρασιν ἐκ τοῦ αὐτοῦ, ἔτι δὲ καὶ γραφὴν. — Ἐν δὲ τῇ Β' ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς χρηστομαθείας τοῦ Κ. Λαστικ, ἀνάγνωσιν, μετάφρασιν, γραφὴν. ἔτι δὲ καὶ κατὰ τὴν ὑπὸ Desrues γραμματικὴν τὰ μέχρι τέλους τῶν ὁμαλῶν ῥημάτων μετὰ τῶν προσηκουσῶν ἀσκήσεων. — Ἐν δὲ τῇ Γ' ὑπὸ τοῦ Κ. Α. Ζαννετάκη Στεφανοπούλου, ἐκ τῆς αὐτῆς χρηστομαθείας, κατ' ἐννοίαν ἀνάγνωσιν μετὰ μεταφράσεως καὶ γραμματικῆς ἀναλύσεως. ἐκ δὲ τῆς γραμματικῆς τὰ μέχρι τέλους τῶν ἀνωμάλων ῥημάτων, θεματογραφικὰς ἀσκήσεις καὶ ἐκστήθισιν ἐμμέτρων. — Ἐν δὲ τῇ Δ' ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ Télémaque τοῦ Φενελῶνος, τὰ δύο πρῶτα βιβλία μετὰ γυμνασμάτων πρακτολογικῶν, ὀρθογραφικῶν δι' ὑπαγορεύσεως, θεμάτων καὶ ἐκστήθισεως ἐμμέτρων. ἐκ δὲ τῆς γραμματικῆς τὰ μέχρι τέλους τοῦ ἰτομολογικοῦ.

Τῆς ἰταλικῆς ἐδιδάχθησαν ὑπὸ τοῦ Κ. Κομποθέκη. οἱ μὲν τοῦ κατωτέρου τμήματος τῆς Α' τάξεως ἀνάγνωσιν ἐκ τοῦ Sillabario καὶ γραφὴν. οἱ δὲ τοῦ ἀνωτέρου τμήματος ἀνάγνωσιν ἐκ τοῦ le prime lettere μετὰ μεταφράσεως, γυμνασμάτων, ἐκστήθισεως ποιημάτων, καὶ γραφὴν. — Ἐν δὲ τῇ Β' τάξει, ἀνάγνωσιν κατ' ἐννοίαν ἐκ τοῦ i mesi

dell' anno, μετὰ μεταφράσεως καὶ γραμματικῶν γυμνασμάτων καὶ ἐκστήθισεως ποιημάτων. — Ἐκ δὲ τῆς κατὰ Gio: Scavia γραμματικῆς τὰ μέχρι τέλους τῶν ἀνωμάλων ῥημάτων, μετ' ὀρθογραφικῶν γυμνασμάτων δι' ὑπαγορεύσεως. — Ἐν δὲ τῇ Γ' τάξει ἀνάγνωσιν μετ' ἀπαγγελίας καὶ μετάφρασιν ἐκ τῆς Istoria sacra μετ' ἑρμηνείας καὶ ἀναλύσεως. ἔτι δὲ συνέχισαν τῆς γραμματικῆς μετὰ τῶν ἀνηκουσῶν ἀσκήσεων, θεματογραφίαν, κατὰ τὴν Ὁλλανδῶρρειον μέθοδον καὶ ἐκστήθισιν ἐμμέτρων.

Ἡ Ἀγγλικὴ ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ Κ. Φ. Παρασκευάδου.

Ἡ ἰχνογραφία ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ Κ. Β. Σκόπα εἰς δύο τμήματα, καθ' ἃ πάντες οἱ μαθηταί, πλὴν τῶν τοῦ προκταρκτηκοῦ σχολείου, ἐνησχολήθησαν εἰς τὰ στοιχεῖα τῆς κοσμηματογραφίας, τοπογραφίας καὶ ἀνθρωπογραφίας.

Οἱ τρόφιμοι ἡσκήθησαν κατὰ τὴν ὥδικὴν ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Κ. Ιουλίου Ἐννιχ, καὶ κατὰ θεωρίαν καὶ πρακτικῶς διὰ παιδγωγικῶν ἀσμάτων.

Ἡ ἐργατικὴ μουσικὴ ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ Κ. Βολωνίη ἐπὶ τοῦ τετραχόρδου.

Πρὸς τοῦτοισι οἱ τρόφιμοι καὶ οἱ ὑποτρόφιμοι ἐγυμνάζοντο τακτικῶς κατὰ τὰ σωματικὰ γυμνάσια, καὶ ἡσκοῦντο ἐλευθέρως κατ' αὐτὰ, κατὰ τακτὰς ὥρας ἐν τῷ γυμναστηρίῳ τοῦ καταστήματος.

Β'.

Τὰ τῆς παιδαγωγίας.

Ἐν τῷ μέσῳ τῶν βραίων μετὰ τὸν ἱερὸν ἡμῶν ἀγῶνα ἐπιγενομένων εἰς τὴν ἡμετέραν κοινωνίαν μεταβολῶν, διακοπείσης ἀνευ μεταβάσεως τῆς τῶν πατέρων ἡμῶν παραδόσεως, ἐξησθένησε μὲν ἡ βία τῆς ἠθικῆς ἀγωγῆς, ὑπερετιμῆθησαν δὲ τὰ γράμματα, ἀλλὰ καὶ ταῦτα δὲν ἀπέκτησαν ἔτι παρ' ἡμῶν ἰθνηκὸν καὶ πρακτικὸν τινα χαρακτήρα. Ἡ οἰκογένεια, καὶ τοὶ πολυτίμους τινας πατροπαραδότους σώζουσα ἀρετὰς, δὲν εἶναι σήμερον πανταχοῦ ἱκανὴ νὰ ποδηγετήσῃ ἐπιφειλῶς τοὺς ἐπιγόνους κατὰ τὴν παιδείαν καὶ τὰ ἥθη τὰ ὑπὸ τῆς νέας τῶν πραγμάτων τροπῆς ἀπαιτούμενα. ὥστε μεταξὺ γονέων καὶ τέκνων παρίσταται πολλάκις διαφορὰ, ἣν πολλῶν αἰώνων ἤθελέ τι ἐκλάβει.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ ἀρχὴ τοῦ κύρους πανταχοῦ σχεδὸν δυστυχῶς ἐξησθένησε. τάξεως καὶ πειθαρχίας πολὺ παρίσταται ἑλλειψίς. πάντες περὶ ἐλευθερίας καὶ δικαιωμάτων κραυγάζουσιν ἀλλ' ὅλοι οἱ τινὲς περὶ καθηκόντων καὶ ὑποχρεώσεων. Οἱ δὲ περὶ ἡμᾶς δὲν παρέχουσιν ἔτι τὴν ἀπὸ τῆς κοινωνίας ἐνίσχυσιν τῶν θείων καὶ ἀναλλοιώτων ἀρχῶν τῆς ἠθικῆς. διότι ποῖον π. χ. γενναῖον αἰσθημα, ἐκ

2202222

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΕΤΟΣ 1868—1869.

Μέλλων νά ἐκθέσω τὰ τοῦ ἐλληνικοῦ ἐκπαιδευτηρίου, κατὰ τὸ παρερχόμενον δέκατον ἔκτον σχολικόν ἔτος, ἀσμένως ἀναγγέλλω, ὅτι ἡ παιδαγωγικὴ ἐπιτήρησις διατέλεσεν ἀνατεθειμένη εἰς τὸν Κ. Εὐστράτιον Κεχαγιᾶν, ἄνδρα πρὸ ἱκανῶν ἑτῶν ἐγνωσμένον ἐπὶ ζήλῳ καὶ χρηστότητι καὶ ἀκμᾶτος ἐργάτου τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ ἀγροῦ· ὅθεν δύναμαι χαίρων νά εἶπω, ὅτι καὶ ἡ ἠθικὴ ποιότης τῶν ἡμετέρων τροφίμων πρίστανται σήμερον πολὺ βελτίων ἢ κατὰ πᾶν ἄλλο ἔτος μετὰ τὴν δευτέραν περίοδον τοῦ καταστήματος. Ὡς δεῦτερος δὲ ἐπιτηρητὴς διατέλεσεν ὁ Κ. Ἰω. Ἀβραῆς, εὐπαιδευτος καὶ πρόθυμος διδάσκαλος τῆς δευτέρας παρ' ἡμῖν τάξεως τοῦ ἐλληνικοῦ σχολείου.

Α'.

Τὰ τῆς διδασκαλίας.

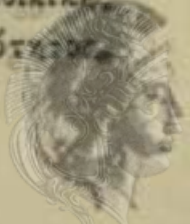
Τὸ ἐνταῦθα ἐκτιθέμενον πρόγραμμα διέμεινεν ὡς πάντοτε, κατὰ πάσῃ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους ἀνὰ λοῖωτον, οὐδεμίαν ἐν αὐτῷ οὔτε περὶ τὰ μαθήματα, οὔτε περὶ τὰ πρόσωπα γεινομένης μεταβολῆς· διότι πᾶσα ἀκκίρος μετακίνησις τοῦ προσωπικοῦ, ἤτοι τῆς διδακτικῆς καὶ παιδαγωγικῆς τάξεως, εἶναι λίαν ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν πρόοδον τῶν μαθητῶν.

Τὸ προκαταρκτικόν σχολεῖον ἦτον ἐρέτος ἀνατεθειμένον εἰς τὸν Κ. Δημ. Λέριον, λίαν φιλόπονον τριτοβάθμιον δημοδιδάσκαλον. Ἐδιδάχθησαν δὲ οἱ ἐν αὐτῷ μαθηταί, πρὸς τὴν ἀναγνώσιν καὶ γραφῇ, ἐν μὲν τῇ Α' τάξει ἀναγνωστικῶς ἱερᾶς ἱστορίας, κατὰ τὴν ὑπὸ Κοραῆ, τὰ μέχρι τῆς αἰχμαλωσίης τῆς Βα-

βυλώνας—κατηχέσεως τὰ μέχρι τῆς πέμπτης ἐντολῆς—καὶ ἀριθμητικῆς τὰ πρῶτα στοιχεῖα κατὰ νοῦν καὶ κατ' ἐγγράφον ἀνάπτυξιν. — Ἐν δὲ τῇ Β' τάξει ἀνάγνωσιν κατ' ἐννοίαν ἐκ τοῦ φίλου τῶν παιδῶν, ἐκ τῆς ἐλληνικῆς ἱστορίας καὶ ἐκ τῶν βίων τῶν ἐπὶ τὰ σοφῶν—ἐκ τῆς κατὰ Α. Σκελλάριον γραμματικῆς τὰ μέχρι τῶν ῥημάτων — ἐκ τῆς ἱερᾶς ἱστορίας, κατὰ Γεννάδιον, τὰ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τῶν περὶ Ἰωσήφ — ἐκ τῆς κατηχέσεως, κατὰ Κοραῆν, τὰ μέχρι τῆς δημιουργίας — εἰς δὲ τῆς ἀριθμητικῆς τὰ τῶν τεσσάρων ἀπλῶν πράξεων. — Ἐν δὲ τῇ Γ' τάξει· ἀνάγνωσιν ἐκ τε τῆς νεωτέρας ἐλληνικῆς καὶ ἐκ τῆς ἀρχαίας, μεθ' ἀπλῆς ἐρμηνείας. Ἐκ δὲ τῆς αὐτῆς γραμματικῆς τὰ μέχρι τέλους τῶν περισπωμένων ῥημάτων μετὰ τεχνολογικῶν ἀσκήσεων—ἐκ τῆς αὐτῆς ἱερᾶς ἱστορίας τὰ μέχρι τοῦ Σολομῶντος καὶ τινὰ ἐκ τῆς καινῆς διαθήκης. — Ἐκ τῆς ἐλληνικῆς ἱστορίας τὰ μέχρι τέλους τοῦ ἱεροῦ πολέμου. — Ἐκ τῆς γεωγραφίας, κατὰ τὴν ὑπὸ Α. Σκελλάρου, τὰ μέχρι τοῦ τέλους τῆς εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας. — Ἐκ τῆς ἀριθμητικῆς τὰ τῶν δεκαδικῶν κλασμάτων—ἔτι δὲ καλλιγραφίαν μετὰ γραφῆς καθ' ὑπαγόρευσιν,—καὶ στοιχεῖα γραμμικῆς ἰχνογραφίας.

Ἐν δὲ τῷ ἐλληνικῷ σχολεῖῳ ἐδιδάχθησαν ἑλληνικά, ἐν μὲν τῇ Α' τάξει ὑπὸ τοῦ Κ. Εὐστρατίου Κεχαγιᾶ, ἔχοντος τακτικὴν διδασκαλίαν ἀδειαν, ἐκ τῆς χρηστομαθείας γινώμει παλαιῶν κατὰ Στοβαῖον, αἰσώπειοι μῦθοι, ἐκ τῶν τοῦ Πλουτάρχου καὶ Διογένηους Λαερτίου ἀποφθέγματα, ἐκ τῆς ποικίλης ἱστορίας Αἰλίου καὶ ἐκ τοῦ περὶ ζώων ἰδιότητος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

αἱ ἀκάθαρτοι τῆς ἡδοναθείας ἀλύσις· λησμονοῦντες ἤδη ὅτι ὁ Θεὸς ἔχουσι τὸ αἶμα αὐτοῦ, διὰ τὴν ἐξ-
γοράσιν τὸν ἄνθρωπον ἐκ τῆς ἀρχηγόνου ἀμαρτίας·
λησμονοῦντες καὶ τὴν κατανυκτικὴν παραβολὴν τοῦ
ἀσώτου καὶ τὴν ἐτικατανυκτικωτέραν τοῦ πομένου·
τοῦ ἀκολουθοῦντος ἀπὸ χώρας εἰς χώραν τὸ πεπλα-
νημένον πρόβατον, ὅπως ἐπικυγὰγῃ αὐτὸ εἰς τὴν
μάνδραν.

Ὅθεν τὴν καλλίστην τοῦ χριστιανισμοῦ ἔννοιαν,
τὴν ἀνύψωσιν τοῦ ἀνδρός διὰ τῆς μετανοίας καὶ τῆς
γυναικὸς διὰ τοῦ ἔρωτος, σχεδὸν ἐγκαταλειμμένην
ὑπὸ τῶν αὐστηρῶν ἱεροκηρύκων καὶ ἡθολόγων, εὐ-
λαβῶς ἐκκρῶσθαι ἡ γραμματεία ἐκείνη, ἥ· ἡ θρασύς
ἀσέβεια, ἡ φρικώδης ἀμφισβόλις καὶ ἡ δακρύου ἀ-
πειπισία ἐνεποιοῦν τρόμον καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀ-
διασίστως πιστεύοντας εἰς τὸν προορισμὸν τῆς ἀν-
θρωπότητος.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τὸ μυθιστόρημα, μετὰ ταῦτα
δὲ ἡ σκηνή, δι' ὧν τὸ θέμα τοῦτο παριστάθη διὰ
τῆς Μαρίας Δελόρμου, ἐμυσταγωγῆσεν μετ' οὗ πολὺ
τὸν λαὸν εἰς τὴν μεγάλην καὶ γυναικίαν ταύτην
χριστιανικὴν ἔννοιαν, ἥτις εἶχεν ἐμπνεύσει τὴν νέαν
ἑλπίσιν, εἰς τὸν I. I. Ρουσσώ.

Οἱ δὲ θεμελιώσαντες τὴν γραμματείαν ταύτην,
μετὰ τοῦ καλλιτεχνικοῦ αἰσθητικῶς εἶχον τὴν πί-
στιν καὶ τὸν ἔρωτα τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ καλοῦ· ὁ-
θεν ματαίως ἤθελε τις διαχυρισθῇ, ὅτι ἡ ἐνδόμυχος
φωνὴ τῆς ἀμνηστίας ἢ ἀπὸ τοῦ στήθους αὐτῶν ἐκ-
πεμπομένη εἶναι ἢ ψυχολογία τῆς ἀπειπισίας. Λι-
τότι αἱ ψυχαὶ ἐκείναι αἱ ὑπὸ τῆς ἀμφισβόλις βαρυν-
νόμεναι, ὑπὸ τῆς ἀνησυχίας καταδιβρωσκόμεναι,
αἱ δυσκασαυτοῦσαι πρὸς τὴν κοινωνικὴν καχεξίαν,
οἱ πεπτωκότες ἐκεῖνοι ἄγγελοι, οἱ ζητοῦντες νὰ χα-
ράξωσι τῇ ἀνθρωπότητι ὁδὸν διὰ τῶν ὑπὸ τῶν ἐπ-
αναστάσεων σωρευθέντων ἐρειπίων, καὶ ν' ἀντικα-
ταστήσωσι τὴν λαμπάδα τῆς ἐκλειπούσης πίστεως
διὰ νέου τινὸς ἡλίου, ὅπως ἀρχειθῇ τὸ φρικαλέον
ἐκεῖνο λυκαυγές, ὅπερ ἡ ἐφικτικὴ φιλοσοφία ἢ ἀπὸ
τῆς Γαλλίας εἰς τὴν Εὐρώπην διαδοθεῖσα εἶχε πα-
ραγάγει ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ, οἱ πεπτωκότες,
λέγω, ἐκεῖνοι ἄγγελοι δὲν ἦσαν ὅλως ἄμοιροι πί-
στεως. Διότι ἂν ἡ πίστις ἦτον ἐν αὐτοῖς νεκρά, ἡ-
θελον ἐννοῆσαι τὸν ἀπόλυτον θάνατον καὶ ἤθελον
ψάλλει ἐπὶ μᾶλλον νεκρώσιμον τὸν ὕμνον τοῦ θανά-
του τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἀλλ' ὅχι· οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι οἱ παραδιδόντες εἰς
βορὰν τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει τὴν μεγάλην αὐτῶν ψυ-
χὴν, εἰς τὴν ἀντήχουν πάσαι αἱ ἠθικαὶ θλίψεις· ἀλ-
γούσης γενεαί, ἀνεδείχθησαν ὡς τολμηροὶ τινες Κο-
λόμβοι ἀνακαλύψαντες νέους ὁρίζοντας εἰς τὸν ἀν-
θρώπινον νοῦν, καὶ κατέστησαν οἰκήσιμον τὴν γῆν
ταύτην, ἐνθα ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα πρὸ αἰώνων μέ-

χρι θανάτου ἐπάλχιον, καὶ ἐνθα ἑκάτερον τῶν τοῦ
ἀνθρώπου μερῶν ἐπεκράτει ἐπὶ μικρὸν ἐπὶ ζημίᾳ
τοῦ ἑτέρου. Ὅθεν ὁ μὲν Πασχάλης εἶχεν ἀπκρηθῇ
τὸ σῶμα, ὁ δὲ Διδερότος τὴν ψυχὴν· ὁ μὲν Πασχά-
λης εἰς μόνον τὸν οὐρανὸν ἀποβλέπει, ὁ δὲ Διδερό-
τος εἰς μόνην τὴν γῆν· καὶ ἐπειδὴ ἔνεκα τοῦ μεταξὺ
τῶν δύο τούτων δαιμονίων πνευμάτων ἀγῶνος, ὁ ἄν-
θρωπος ἦτον ἀμφίρροπος, ἡ νέκ μυθιστορικὴ γραμ-
ματεία, συνκροῶσά τὰ δύο τοῦ ἀνθρώπου μέρη,
ἐπιποθεῖ τὸ κατ' ἰδέαν, μηδόλως ὅμως ἀμελοῦσα τοῦ
σώματος, ὅπερ οὕτως ἀποκτᾷ τὸ δίκαιον τοῦ ζῆν.

Ἄς προσβλέψωμεν λοιπὸν εἰς τὰς ἐκλεκτάς ἐκείνας
ψυχάς, ὡς εἰς ἀδελφοὺς ἐκουσίως πλανωμένους, ὅπως
διεχρημάσωσιν ἡμῖν νέαν τινὰ ὁδὸν, καὶ ἃς εὐλογή-
σωμεν τὰ δάκρυα, ἃτινα ἔχουσιν κατὰ τὴν εὐτολμον
ταύτην ἑδοικερίαν, ἣν ἄνευ ὁδηγῶν ἐπιχείρησαν,
διὰ τοῦ ἀπείρου ἐκείνου κενοῦ τοῦ ἐκ τῶν ἀνικρῶν
διδογμάτων τοῦ III' αἰῶνος ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ
παρυχθέντος. Κατακρίνοντας δὲ αὐτοὺς ἠθέλομεν
περιλάβει εἰς τὸ αὐτὸ φῆρισμα τῆς καταδίκης τοὺς
πατέρας ἡμῶν, οἵτινες πολὺ πρὸ τῆς μεταρρυθμίσεως
καὶ τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, εἶχον διασείσει
τὸν ζυγὸν τῶν μοιραίων τῆς Ἀνατολῆς παραδόσεων,
ἀντικαταστήσει τὴν ἀποκάλυψιν διὰ τῆς ἐπιστή-
μης, τὰς θεολογικὰς ἀποπλανήσεις τῶν Ἀνατολιτῶν,
διὰ τοῦ ἡγεμονικοῦ λόγου, ὅν ὁ Βολταίρος μετε-
χειρίσθη ὡς ῥόπαλον διὰ νὰ καταβάλλῃ τὴν παλαιὰν
κοινωνίαν καὶ νὰ μεταβάλλῃ τὴν μοναρχικὴν Γαλλίαν
καὶ τὴν τιμαριωτικὴν Εὐρώπην εἰς νέαν Γαλλίαν
καὶ εἰς νέαν Εὐρώπην, μελλούσας ἁίποτε νὰ μετα-
βάλλωνται μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἡ πρόοδος
φθάτῃ εἰς τὸ τέλος αὐτῆς.

Ε'.

Θρασύται τινες καὶ παράτολμοι ἀπόπειραι θρη-
σκευτικῆς καὶ κοινωνικῆς μεταρρυθμίσεως εὐτυχῶς
ἀποτυχοῦσαι, παράγουσι παρὰ τὴν μυθιστορικὴν
ταύτην γραμματείαν, τὴν ἀνικρὴν μὲν ἀλλ' ἀληθῆ,
εἰδός τι μυθιστορήματος, καθ' ὃ ἡ ἐλευθέρᾳ γυνή,
ὁ ἐλεύθερος γάμος, ἡ μοιχεία, ἡ ἐπανάστασις τῆς
συζύγου κατὰ τοῦ συζύγου, πνευματοῦνται ὡς πρά-
ξεις ἀνδρείας καὶ ἀνεξαρτησίας. Οἱ δὲ Σκινσιμῶνιοι,
βουλόμενοι ν' ἀνακαίνισαι τὴν κοινωνικὴν τάξιν,
ἐννοοῦν, ὅτι ἄλλως δὲν ἠδύναντο νὰ φθάσωσι τοῦ
σκοποῦ, εἰμὴ καταργοῦντες τὸν γάμον. Ὅθεν τὰ μυ-
θιστορηματικὰ ταῦτα βραῖθουσι σοφισμάτων, ἐπαρι-
στῶσι τὸν γάμον ὡς προεῖσθημά τι τῆς κολάσεως,
τὴν νόμιμον συζύγον, πάντοτε ἄπιστον καὶ φιλά-
ρεσκον, τὸν δὲ συζύγον ἀγροίκον καὶ φίλκυτον· ἐν
τῷ τὸν ἐλεύθερον γάμον, ὅντως κατοικίαν μακκρί-
τητος, πληροὶ πάσα ἀρετῇ, πάσα εὐδαιμονία ἔδωκεν.

λαβρον, στωικόν, φιλοσοφικόν. Καταλείπει μετὰ τοῦ ἀπονήρου (Lanide) κενόν τι ἐν ἀλγούσῃ ψυχῇ, ἢ μετὰ τοῦ Ἀδελφ. Πρεβόστου ἀγκυρῇ περιπαθῶς ἀκόλαστόν τι γόναιον, ἢ μετὰ τοῦ Κριβιλλῶνος τοῦ φαιδρου, εἰσδύον ἐν ταῖς αἰθούσαις, δεικνύει ἑμὴν τὰ μυρόπνοα πάθη ἐκλελυμένης κοινωνίας· ἢ μετὰ τοῦ Ρουσσώ ἐπιζητεῖ νὰ ἐπαναγάγῃ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς κόρην ὑπὸ τοῦ πάθους πλανηθεῖσαν, ἢ μετὰ τοῦ Λαγκλῶ ἐπιδεικνύει τὴν ἀναιδῆ ἐκείνην τοῦ ΙΗ' αἰῶνος κοινωνίαν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ κοινοῦ ἐκπληττομένου ἐπὶ τῇ μυστρῇ αὐτῆς ἀσχημοσύνῃ, ἢ προβλέπον τὴν μέλλουσαν νὰ ἐνσκήψῃ ἐπὶ τῇ Γαλλίᾳ καὶ τῇ Εὐρώπῃ καταιγίδᾳ κατκτεύγει μετὰ τοῦ Βερναρδίνου Σαρμπιέρου εἰς τὸν νέον κόσμον μετὰ τοῦ Παύλου καὶ τῆς Βιργινίας καὶ παραδίδεται εἰς τὴν θεωρίαν τῆς φύσεως, διὰ νὰ ἀποσπάσῃ τὸν ἀνθρώπον τῶν θλιβερῶν μεριμνῶν, αἵτινες περιστοιχίζουσιν ἤδη αὐτόν· ἢ θραύον μετὰ τοῦ Διδερότου τὰς θύρας τῶν μοναστηρίων ἀποκαλύπτει πᾶσαν ἀθλιότητα, πᾶσαν ἀκολασίαν, πάντα τὰ πάθη· ἢ ζητοῦν μετὰ τοῦ Μιραβὸ τὴν ὁδὸν τῆς καρδίας πλανᾶται καθ' ὁδὸν, λαλοῦν γλώσσῃν ἀκατάληπτον εἰς τοὺς τότε καιροὺς· ἢ λαμβάνει μετὰ τοῦ Φοντανέλλου, τοῦ Φλωρικνοῦ καὶ τοῦ Μαρμοντέλου τὴν καλὰ ῥοπα καὶ τὴν σύριγγα, καὶ παραδίδει τὰ λευκὰ πρόβατα εἰς φυλακὴν κομψῶν ποιμένων καὶ ἐρασμίων ποιμενίδων, λαλοῦντων τὴν γλαφυράν τῶν αὐλικῶν γλῶσσῃν.

Εἶδομεν ὅτι τὸ μυθιστόρημα περιέλαβε πᾶσαν προαίρεσιν καὶ ἔγεινεν ἡθογραφικόν· ἐξέθηκε τὴν αἰθουσαν εἰς τὰς τριόδους καὶ ἀπεκάλυψε τὰ κοινωνικά ἔλκη τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, ἀπέβη ἡχὼ τῆς φιλοσοφίας καὶ ἔσκαψε μετὰ τῆς ἐγκυκλοπαιδείας τὰ θεμέλια τοῦ παλαιοῦ μεσαιωνικοῦ καὶ θεολογικοῦ οἰκοδομήματος, ἐρ' οὐ ἀνεπαύετο ἡ κοινωνία. Ἀλλ' οὐδὲν νεωγύιον τῶν χρόνων τούτων ληρημάτων θέλει ἐπιζῆσει, πάντα θέλει παραφέρει ὁ στρόβιλος ὁ τὰ πάντα παρσύρων, κοινωνίαν, πίστιν, φιλολογίαν.

Δ'.

Ἀπαυδήσαντες ἐν τῇ πυρετώδει ταραχῇ τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως πᾶσαν ἐπινεμομένην τὴν Εὐρώπην, ἐστράφησαν πάλιν πρὸς τὴν θρησκείαν ζητοῦντες παρ' αὐτῆς παραμυθίαν καὶ θεραπείαν τῆς ψυχῆς, νοσοῦσης ἐκ τῆς ἐρεκτικῆς φιλοσοφίας καὶ ἐκ τῶν ἀνευ πίστεως ἐκείνων διδασμάτων, καθ' ἃ ὁ λόγος ζητεῖ ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν θεότητα.

Ὁ Chateaubriand, ὃν ἡ ὄψις τῆς θνητοσύνης μητρὸς ἀνακαλεῖ εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἐκκλησίας, φεύγει εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ἀλλ' ἀντὶ ν' ἀνέβρῃ τὴν γαλήνην τῆς καρδίας ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀγρίων, ἐ-

πανέρχεται εἰς τὴν Εὐρώπην ἀπελπισὼς ὡς ὁ Ῥηνάτος αὐτοῦ, ὃν ἀμέσως ἐδαμοσίευσεν μετὰ τὴν Ἀτάλαν, τὸ κάλλιστον τοῦτο ἐπαισόδιον τὸ ἀπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ χριστιανισμοῦ ἀπεσπασμένον. Ἡ Ἀτάλα, μεταφρασθεῖσα ἐλληνιστί, ὅτε ἐφάνη ἐν τῷ *Γαλλικῷ Ἑρμῇ*, βαθεῖαν ἐνεποίησεν ἐντόπωσιν εἰς τὰς εὐσεβεῖς τῶν Ἑλλήνων ψυχάς, αἱ δὲ εἶχον ἔτι διασεισμοὶ οἱ ὑπὸ τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὴν Εὐρώπην κατενυχθέντες μεγάλοι ἐκείνοι κλύνοι. Ἡ δὲ Ἀμερικὴς παρθένος ἐθεωρήθη ὡς ἀγία τις, καὶ ὅτε μετὰ εἰκοσαετίαν οἱ Τοῦρκοι θηριώδεις ἐπέπιπτον κατὰ τῶν γυναικῶν ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως, πολλὰ τῶν μαρτύρων ἐκείνων ἀνεκουφίζοντο ἐνθυμούμεναι τὴν Ἀτάλαν.

Τὸ μυθιστόρημα τῶν μαρτύρων, ὡς καὶ πάντα τὰ ὑπὸ τῆς ἱστορικῆς παραδόσεως ἐμπνεόμενα, ἀνεγινώσκοντο μετ' ἀπληστίας· τὰ δὲ τῆς κυρίας Στάελ, ἀντιζήλου τοῦ Chateaubriand, ἐνεποίησεν ἀγαθοποιόν τινα ἐντόπωσιν ἐπὶ τῶν πνευμάτων. Μετὰ τινα δὲ ἔτη οἱ χριστιανοὶ ἄγγελοι τῆς νέας ταύτης ποιήσεως ἠρπυίσθησαν ὑπὸ τῆς φωνῆς τοῦ Ῥηνάτου καὶ τοῦ Βερτέρου, οἵτινες ἐνέφαινον τὸ ἠθικόν τοῦ αἰῶνος ἄλγος καὶ τὴν εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν ὀρέξεων αὐτοῦ ἀδυναμίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Ὅθεν τὸ νεώτερον μυθιστόρημα ἐπὶ πολὺ ἐνεπνεύσθη ὑπὸ τῶν δύο τούτων ἔργων, αἱ δὲ Μοῦσαι τῆς αὐτοχειρίας καὶ τῆς ἀπελπισίας, αἱ ἐμπνεύσασιν τὸν Γαίθιον καὶ τὸν Chateaubriand, ἐνέπνευσαν ἐπίσης τὴν George-Sand, τὸν Συναγκοῦρ, τὸν Βενιαμὴν Κωνσταντίν, τὸν Σαιντμπερ, καὶ πάντα ἐκεῖνα τὰ ἀποτρόπαια προϊόντα, ἅτινα ἐπὶ πεντηκονταετίαν ἐκπλήρωσαν τὰ μυθιστορήματα, τὰ δράματα καὶ πάντα τὰ βιβλία, ἐν οἷς ὁ ἄνθρωπος φαίνεται ζητῶν μετὰ δακρύων τὴν εἰς σωτηρίαν ἄγουσαν ὁδόν.

Ἀλλ' ἡ μυθιστορικὴ ἐκείνη γραμματεία δὲν περιορίσθη, ὡς οἱ κατήγοροι ἤλεγξεν αὐτὴν, εἰς τὸ νὰ δημιουργῇ ἐπὶ ματαίῳ, ἢ εἰς τὸ νὰ εἰκονίζῃ διὰ σκοτεινῶν χρωμάτων τὴν κοινωνικὴν καχεξίαν, ἢ τὴν ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν ἀταξίαν τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς. Διότι ἐνησχολήθη μάλιστα μετ' ἐπιμονῆς εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς ἐκπεπτωκυίας γυναικὸς καὶ τοῦ ἐνόχου γενομένου ἀνδρός· καὶ, τὸ πάντων παραδοξότατον, τὴν ὅλως χριστιανικὴν ταύτην ιδέαν προσέβαλον οἱ θρησκευτικοὶ συγγραφεῖς καὶ πάντες οἱ ὁπαδοὶ τῆς θρησκευτικῆς τοῦ μεσαιῶνος παραδόσεως. Ἀμφότεροι δὲ δὲν ἠδύναντο, ἢ δὲν ἠθελον νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι πρὸς νέαν κοινωνίαν, πρὸς νέας ἀρχάς καὶ νέα ἀπηρτῆτο γραμματεία· λησμονοῦντες ὅτι ὁ Χριστὸς εἶχεν ἐπιχύσει ἀκτίνα θείας ἀγάπης εἰς τὴν μεμαρμασμένην καρδίαν τῆς Μαγδαληνῆς καὶ ὅτι διὰ τῆς ἀκτίνος ἐκείνης τῆς ἀγάπης ἐπανήλθε παρθενία εἰς τὴν ἀθλίαν ἐκείνην ἀμαρτωλὴν, ἣν περιέτριγγον

Θραύση αὐτὴν· ἀλλ' ἡ ῥομφαία αὐτοῦ, ἐστομωμένη ἀκαταμύχνητος ὡς ἡ ψυχὴ ἐκείνη, ἀνθίσταται· τρίμματα βράχων ἀποσπῶνται τοῦ ὄρους, ὁ δὲ Ρολάνδος ἀφίνει ἐπὶ τοῦ γρανίτου τὸ ἔγχορ τῶν βραχμάτων του. Τὸ ξίφος ὁμοῦ ῥήγνυται, ὁ ἵπποτης σπλίζει πάλιν διὰ τοῦ κέρκτος, καὶ τέλος αἱ φλέβαι αὐτοῦ διαρρήγνυνται ἐν τῷ σιδηρῷ αὐτοῦ στήθει· πίπτει δὲ ἀλλ' οὐχὶ καταβαλλόμενος ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ.

Μετὰ ἕνα αἰῶνα τὸ ἱπποτικὸν μυθιστόρημα εὐρύνεται, ὅθεν δὲν περιορίζεται τοῦ λοιποῦ εἰς μόνους τοὺς συγγρόνους ἥρωας· ἀλλ' εὐκλεές τι ὄνομα ἑλληνικόν, ἐπιπλέον ἐν τῇ φαντασίᾳ τῶν βραδύρων λαῶν, γίνεται ὑπόθεσις μεγάλου τινὸς καὶ καλοῦ ἔπους, οἷον μόνος ὁ νοῦς καὶ ἡ ἀμάθεια τῶν Φράγκων τῶν ἡδὴ εἰς Γάλλους μεταβαλλομένων, ἠδύναντο νὰ συλλάβωσι· τοῦτο δὲ τὸ ἔπος εἶναι τὸ περὶ Ἀλεξάνδρου μυθιστόρημα.

Ὁ Καλλιस्थένης, συγγραφεὺς κατὰ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα μ. Χ. ἀμάσας, ἐχρησίμευσεν εἰς τοὺς Φράγκους αἰοδοὺς ὡς πηγὴ τῶν μύθων τούτων τῶν ἀφελῶν ἅμα καὶ εὐρυδῶν, οὗς συνέταξαν περὶ τὴν μνήμην τοῦ Ἀλεξάνδρου· τὰ δὲ τοῦ Καλλιस्थένους εἶναι ἐλευθέρως μεταφράσεις τῶν παραδόσεων, αἱ ἡ φήμη τοῦ μεγάλου Σκενδέρ παρήγαγε παρὰ τοῖς Πέρσiais, οἵτινες κατ' ἐθνικὴν κενοδοξίαν ἠθέλησαν νὰ σφετερισθῶσι τὸν καταλύσκοντα τὸ κράτος αὐτῶν ἥρωα. Ἀλλὰ μήπως ἡ ἱστορία τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἀπηλλαγμένη τῶν θαυμάτων, τῆς παραδόσεως καὶ τῆς ποιήσεως, δὲν παριστᾷ τὴν πρώτην καὶ ἐκπληκτικωτάτην εἰκόνα τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου πλάνητος ἵπποτου, οὗτινος οἱ ἄνθρωποι ἐτήρησαν τὴν μνήμην; Νέος, ἐλευθέριος καὶ ἀνδρείος, πολεμεῖ ὡς παλαδίνος, σέβεται καὶ καθιστᾷ σεβαστὰς τὰς γυναῖκας τῶν ἡττημένων, πυρπολεῖ τὴν Περσέπολιν χάριν γυναικός· πάντα δὲ τὰ κατ' αὐτὸν καὶ αὐτὴ ἡ κραυγὰ ἔχουσι τι ἐκπληκτικόν. Ἀνδρείος ὅμως στρατιώτης καὶ μέγας στρατηγός, δίδει εἰς τοὺς ἀξιωματικούς, εἰς τοὺς συστρατιώτας του τὰ λάφυρα τοῦ κόσμου, δὲν δρομαίως ὑποτάσσεται.

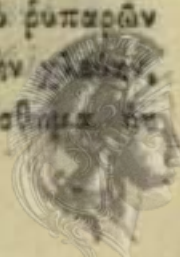
Τὸ γιγάντειον λοιπὸν τοῦτο ἔπος, καταλαμβάνον τὰ πνεύματα, καθιστᾷ τὸν Μακεδόνα ἥρωα γνῶμονα ἵπποτου, ἵπποτην τέλειον, ἀμεμπτον καὶ εἰς οὐδεμίαν ὑποκείμενον τῶν ἀνθρωπίνων ἀδυναμιῶν. Ἡ ἱστορία μετρίως παραβιάζεται μέχρι τῆς εἰς τὴν Ἰνδικὴν εἰσόδου τοῦ Ἀλεξάνδρου· ἀλλ' ἅμα τοῦ ἥρωος εἰσελάσκοντος αὐτόσε, ἀμέσως κατακρίνεται τὸ θαυμαστὸν καὶ ἀφελές τῶν ἀρχαίων μύθων, οἵτινες εἶχον οἰκίσαι τὴν χώραν ἐκείνην ἐκ τεράτων καὶ χιμαιρῶν, καὶ πληρώσει αὐτὴν μυστηρίων καὶ θαυμάτων. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, δὲν οὔτε οἱ ἄνθρωποι, οὔτε τὰ στοιχεῖα δύνανται νὰ κρατήσωσιν, ὁρμᾷ ἐπὶ

ἄρματος ὑπὸ πτερυγῶν δρακόντων ἐλκομένου εἰς κατάκτησιν τῶν οὐρανίων χωρῶν, ἀποκαλύπτει τὰ μυστήρια τοῦ ζοφεροῦ ὠκεανοῦ, δὲν διέρχεται ἐν κρυσταλλίνῳ κώδωνι καὶ ἐπκνέρεται εἰς Βαβυλῶνα ἐνθα συνετελέσθη τὸ πεπρωμένον.

Ἐνδιέτριψα εἰς τὸ ἱπποτικὸν μυθιστόρημα μᾶλλον ἢ ὅσον ἀρμόζει εἰς τὰ στενὰ τοῦ λόγου τούτου ὅρια, διότι τὸ περὶ Ἀλεξάνδρου μυθιστόρημα εἶναι τὸ πρῶτον γαλλικὸν σύγγραμμα, ὅπερ ἀναντιρρήτως ἐπέδρασεν ἐπὶ τὸ πνεῦμα, τὰ ἤθη καὶ αὐτὸν τὸν πολιτισμὸν τῶν πρὸ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος Ἑλλήνων· καὶ διότι ἐκ τῆς Γαλλίας ἡ πολέμιος ἀλαληγὴ τῶν ἡμετέρων προγόνων τῶν ὑποταζάντων ποτὲ ὀλόκληρον τινὰ κόσμον εἰς τὸν πολιτισμὸν, κλονίσασα τὰ πνεύματα πάντων τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν, ἐπκνήλθεν ἡμῖν μετὰ δεκαπέντε αἰῶνας ὡς αὐξηθεῖσα ἡχὴ ἀπωτάτη καὶ θαυμασία.

Καίπερ μὴ ἀποδίδοντες μεῖζονα τοῦ λείοντος ἐπιρροὴν εἰς τὸ περὶ Ἀλεξάνδρου μυθιστόρημα, ὅπερ κατέθελε τοὺς ἡμετέρους πατέρας μέχρι τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἐπαναστάσεως, δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ἡ ἐπιρροὴ ἐκείνη δὲν ἦτον ἄγονος πρὸς τὴν ἑλλάδα, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας ὠφέλιμος, ὅσον οὐδενὸς ἀνεξαιρέτως τῶν νεωτέρων μυθιστορημάτων, καὶ οὐδενὸς τῶν ἡρώων τοῦ Paul de Cock, ὃν ἡ χορεία οὐδέποτε ἔπρεπε νὰ παρασταθῇ πρὸ τῶν δευδαλμῶν ἔθνους νέου, εὐθίκτου καὶ φιλοκαίνου. Πολλάκις ἐπαλλεν ἡ καρδίᾳ τῶν πατέρων ἀναγινωσκόντων τὸ περὶ Ἀλεξάνδρου μυθιστόρημα, πολλάκις δὲ ὁ ἄγνωστος κλεπτικὸς βρῦσθός ἐνεπνεύσθη ὑπὸ τῆς ὑπερρυσιχῆς τῶν παλαδίων ἀνδρείας· διότι τοιοῦτοι παρεστάθησαν οἱ Ἕλληνες ἥρωες ὑπὸ τοῦ Chateaudieu καὶ τοῦ Ἀλ. Βερνέ. Πόσαι δὲ γενναῖαι ὁρμαὶ, πόσα γενναῖα αἰσθήματα, λανθάνοντα ἴσως ἐτι ἐν τῇ ψυχῇ τῶν ἀτρομήτων ἐκείνων προδρόμων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἀναγεννήσεως, ἀναπτύχθησαν διὰ τῶν ἡρωϊκῶν ἐκείνων καὶ θαυμασιῶν διηγημάτων! Ἡ δὲ ἀκατέργαστος ἐτι ἐκείνη πρὸς τὴν γυναῖκα στοργή, ἣν ἡ γόνιμος δημοτικὴ Μοῦσα διέσωσεν ἡμῖν, δὲν εἶναι ἀμυδρά τις ἀντανάκλασις τῆς ἐξιδεωμένης λατρείας τῶν ἵπποτων πρὸς τὸ ἀσθενέστερον τῶν φύλων;

Ἀλλ' ὁποῖας γενναῖας ὁρμὰς, ὁποῖα αἰσθήματα φιλοπatriας, ὁποῖον ἡρωϊσμὸν, ὁποῖας ἐθνικὰς ἀρετὰς, ὁποῖου εἶδους ἔρωτας δύνανται νὰ ἐμπνεύσωσιν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἀνήσυχον καὶ κακοπαθὴ γενεάν, τὴν ὀνειροπολοῦσαν κοινὴν τινὰ πατρίδα πρὸς πάντα τὰ ἐσκορπισμένα μέλη τοῦ ἑλληνικοῦ γένους, οἱ ψευδοπρομηθεῖς ἐκεῖνοι, οἱ νενοθευμένοι σκτάν τοῦ νεωτέρου ἡρωϊκοῦ δράματος, οἵτινες ἀπὸ ρυπαρῶν χαλῶν ἀπαπτύουσι τὸν σαρκασμὸν καὶ τὴν ἀλαστον, οἱ ὧν ζητοῦσι νὰ ἀπομακρύνωσι πᾶν αἰσθητικόν

ὑπὸ τῶν κένων ἡμῶν βουλευτικῶν λογομαχιῶν! ὅπως ἀπὸ τῆς τέφρας τῶν ψυχοφθόρων ἐκείνων βιβλίων ἀναγεννηθῇ, ὡς φαινός καὶ ἀκτινοβόλος φοῖβος ἔθνη γράμματα, τὸ ἐθνικὸν μυθιστόρημα, μέλλον νὰ ἐξιδέωσῃ τὴν λατρίαν τῆς πατρίδος, τὸ πρὸς τὴν γυναικὶ σέβας, ν' ἀντικαταστήσῃ τοὺς ἥρωας τοῦ βορβόρου καὶ τῶν κατέργων, τοὺς ἀνάλους ἥρωας τῶν θαλάμων διὰ χαρακτήρων ἰσχυρῶν, διὰ συγγραφῶν ἐμπνευσμένων ἐκ τῶν ἀγνῶν καὶ ἱερῶν τοῦ ἑλληνισμοῦ παραδόσεων· διὰ γενεῶν καὶ ἀνδρείων στρατιωτῶν ὀνειροπολούντων μόνον τὴν δόξαν, καὶ δυνάμεων νὰ προσβλέπωσι μετ' ἰσῆς ἀφρόβιας καὶ τῆς ὀλίψης τοῦ βίου καὶ τοὺς κινδύνους τοῦ πολέμου· δι' ἡρώδων, αἵτινες πιστεύουσιν ὅτι δύνανται νὰ ἦναι ἐράσμιοι καὶ εὐεδαί, καὶ ἂν δὲν ὁμοιάζωσι πρὸς τὴν νεωτάτην εἰκόνα τῶν νεοτροπικῶν ἐφημερίδων· διὰ κορῶν, συζύγων καὶ μητέρων, αἵτινες εὐρίσκουσι τὴν εὐδαιμονίαν ἐν τῇ οἰκογενεῇ καὶ ἐμπνέουσιν εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, τοὺς συζύγους, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν γενναῖα πάθη, εὐγενεῖς ἀφροσύνας καὶ πρὸ πάντων τὴν πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἀληθεῖ δόξαν ἀγάπην!

Β.

Ἐκ τῶν φλογῶν τῆς πυρᾶς τοῦ ἐφημερίου ἐκείνου ἐγεννήθη ὡς δυσγενὴς τις φοῖβος τὸ ἡρωικὸν λεγόμενον μυθιστόρημα. Ὁ Γκαμπρερίλ, ἡ δεσποινὴ Σκουδερεῖ, ὁ Λακαλπρενέδης καὶ ὁ Δεσμπρέτος κατέστησαν δημοτικὴν τὴν νέαν ταύτην μυθιστορικὴν γραμματείαν, καθ' ἣν οἱ ἀρχαῖοι βασιλεῖς καὶ ἥρωες γαλλιστὶ μεταφρασμένοι, καὶ τὴν φαντασίαν αὐτὴν τὴν κατὰ τὸν 13' Λουδοβίκου φοροῦντες, λαλοῦντες δὲ τὴν γλῶσσαν τῶν ἐν τῷ Ραββουλλετίφ μεγάλῳ κομψευμένων, ἀντικαθίσταν τοὺς μεμυρωμένους ποιμένας καὶ τὰς ποιμανίδας, οὓς ὁ Δουρφέ εἶχε κομψῶς περιπαγᾶν πρὸς τὰς ὄχθας τοῦ Λίγνωνος. Τὸ δὲ εἶδος τοῦτο τοῦ μυθιστορήματος, εὖ τὰ χαρίεντα καὶ ἀνὰ παραλήρημα ἐτερπον τὸν αἰῶνα Λουδοβίκου τοῦ 13', τὸ εἶδος τοῦτο, καθ' ὃ πάντες οἱ ἥρωες εἶχον ὁμώσει νὰ ἐλκύσωσι τὴν καρδίαν τῶν ἐρωμένων αὐτῶν, πλανῶντες αὐτὰς εἰς τὴν χώραν τοῦ Τρυμερού, πίπτει ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ Μολιέρου, ὅστις ἐν ταῖς γαλλοῖς κομψευόμεναις παρωδεῖ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν. Ὁ δὲ Βοβλὼς καταβάλλει αὐτὸ διὰ τοῦ διαλόγου περὶ τοῦ μυθιστορικοῦ ἥρωος.

Ἦθελεν παρέλθαι ἐν σιγῇ τὰ κατὰ μίμησιν τῆς Ἀστράας, τῆς Κλαίρας καὶ τοῦ Κύρου μυθιστορήματος, ἅπερ δὲν κατίσχυσε ν' ἀναγνώσῃ, ἂν ἡ μυθιστορικὴ αὕτη γραμματεία, κεκαθαρμένη πως καὶ ἀπληλχημένη τοῦ ἐξοιδαινοντος ἐκείνου ὕψους, δὲν

ἀνεραίνετο κατὰ τὸν 13' αἰῶνα διὰ τῆς κομψῆς ἀλλὰ κούρης, σφόδρα κούρης φεῦ! γραφίδος τοῦ Μαριδῶ, Φοντενέλλου, Φλωριανοῦ, Μαρμοντέλλου καὶ ἄλλων εὐρυῶν συγγραφέων αὐτοῖς ἐπομένων. Τὰ μὲν βουκολικά δράματα τοῦ Φοντενέλλου καὶ τοῦ Φλωριανοῦ, τὰ μυθιστορήματα τοῦ Μαριδῶ καὶ τοῦ Μαρμοντέλλου δὲν ἀναγινώσκονται σχεδὸν τοῦ λοιποῦ, ἀλλ' ἡ Βασκοπούλα τῶν Ἀλπεων τοῦτου, μεταφρασθεῖσα ἐμμέτρως εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν γλῶσσαν ὑπὸ Πήγῃ τοῦ Φερράιου, ἔτερπε τὰς ἀνέσεις τῶν προμητόρων καὶ μητέρων ἡμῶν, καὶ εἶναι ἄξιον διὰ τοῦτο νὰ μνημονεύηται, ὅσον ἄλλως ἀνὰ κλῆρος καὶ ἀνὰ εἶναι.

Γ.

Δὲν ἀναφέρω περὶ τῶν μυθιστορημάτων τῆς Κ. Λατραγέτου, οὐδὲ περὶ τῶν τοῦ Λεσκαίου, ἅτινα ἐξεθρόνισαν ὀριστικῶς τὸν Λακαλπρενέδην καὶ τὴν δεσποινίδα Σκουδερεῖ· διότι πάντες ἀνέγνωσαν τὸν Γιλβλάσιον, πάντες μετὰ τοῦ Ἀσμοδαίου ἐπισκέφθησαν τὴν κοινωνίαν κατὰ τὴν ἐποχὴν, ὅτε ἡ Κυρία Μαιντενὼν ἐκάλυπτε τὴν ὄψιν τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ βασιλέως αὐτῆς διὰ τῆς προσωπίδος τοῦ Ταρτούφου.

Ἀλλ' ἐρθιάσμεν εἰς αὐτὰ τὰ πρόθυρα τοῦ 13' αἰῶνος, τοῦ ἀδυσωπήτου αἰῶνος τῆς ἀναλύσεως, τῆς χημείας. Ἡ ἐκκλησία κυβερνᾷ μὲν ἐτι τὴν ἀνθρωπότητα καὶ βιαίως πᾶσαν ἀπόπειραν κοινωνικῆς ἢ πολιτικῆς βελτιώσεως πολεμεῖ· διότι πᾶσα πολιτικὴ βελτίωσις καταργεῖ τὰ προνόμια αὐτῆς, καὶ πᾶσα κοινωνικὴ βελτίωσις τὴν τερπτείαν αὐτῆς. Ἀλλ' ἐννοεῖ ὅτι ὁ κόσμος δὲν περιέσφιγξε, κατέθλιψε, καὶ ἐκαρπώθη διατρέγει αὐτὴν ὅθεν διὰ τῶν ἐν Κεμμένη καταστροφῶν ἀνακαλεῖ τὰς κατὰ τὸν ἁγ. Βερβολομαῖον ἐλαυνὰς σκηνάς! Ὁ δὲ Βοσσουέτος οἰονεῖ ἐπιθέται τὴν πλαστὴν τοῦ Θεοῦ ὑπογραφὴν εἰς τὴν ἀνακαλοῦσαν τὸ νανήτειον διάταγμα προσταγῆν· καὶ οἱ μὲν περὶ τὸν βασιλέα γίνονται ψευδευλαβεῖς καὶ ὑποκριταί, ὁ δὲ λαὸς εἰς ἀντιπολιτευσις, ἄπιστος καὶ ἄθεος. Ἄ! ὅμεις κηρύττετε Θεὸν ἀπηνῆ, Θεὸν θηριώδη, παρατάσσετε μετὰ τῶν φονικῶν στρατιωτῶν τοὺς προσηλυτικούς ὅμων ἱερεῖς τοὺς συνδουλιζόντας μάλιστα τὴν πυρκαϊάν, τοὺς ἀνάπτοντας τὰς πυρᾶς, τοὺς διευθύνοντας τὴν χεῖρα τοῦ θηρίου κατ' ἐκείνων, αἵτινες ἡμάρτησαν μόνον καθ' ὅτι ἐδέχθησαν τοῦ Θεοῦ γαλλιστί; Τὸν Θεὸν λοιπὸν τοῦτον, τὸν καθ' ὃματέραν εἰκόνα πλασθέντα, τὸν Θεὸν τοῦτον τὸν σφαγέα τῶν γυναικῶν καὶ τῶν νεπίων θέλομεν τὸν καταστρέφει!

Ἐκ ταύτης τῆς ἀντιθέσεως παρήχθη ὁ 13' αἰὼν καὶ ἡ κατ' αὐτὸν γραμματεία, ἡ μεγαλοπρεπὴς ἡμᾶ καὶ σοβαρὰ, ἀναλὸς καὶ κούρη, καλὴ καὶ ξηρὰ· ὅθεν τὸ μυθιστόρημα ἀπέβη σκεπτικόν, ἀπότομον, ἀνὰ

Γλυκύτης, απλότης, σταθερότης, αγάπη αναλλοίω-
τος, αμοιβαία υπομονή· τέχνη χαρίεντα και καλά,
άνευ προλήψεων και δεισιδαιμονίας, ήτινα θέλουσι
πράξει ό,τι οι πατέρες και οι μητέρες αυτών, όπως
παρascουάσωσιν εν τώ κόσμω την φυλήν των έ-
κλεκτών (α).»

Τό επί πολυ φημισθέν τουτο μυθιστόρημα, εμπ-
δένισε την επιρροήν του Ιστορικού μυθιστορήματος,
όπερ μεγάλοι τινές συγγραφείς πρό ελίγου είχαν
είσπαγγεί εν Γαλλία· αλλά και δέν ήτο δυνατόν
νά επιζήση εις την παραγωγούσαν αυτό αίρεσιν,
ούδέ ν' αποβή παρά τοις νεωτέροις, όλον τό έπος
ήτο παρά τοις άρχαίοις.

Αί τίμιαι γυναίκες ήγανάκτουν βλέπουσαι, ότι
προστιμώντο αι κατ' εικόνα της γραμματικής εκτί-
νης μορφομέναι, και διαμκρτύροντο διά μυθιστο-
ρημάτων, άπερ ενέπνεον αυταίς αι αναμνήσεις της
καρδίας κατ' της φιλολογικής σκασιότητος και των
άγενών παθών άπερ αυτη έλεινώς άπειλόνζε!...
Τά δε νοσώδη ταύτα προϊόντα φαντασίας εξημμένης
και διαστραμμένης, ή άένος αυτη παράταξι άν-
δρών επαναστατούντων κατ' της κοινωνίας, γυναι-
κών άκαταλήπτων, συζύγων άνάνδρων και άγροί-
κων, ειάνησε τέλος την άγανάκτησιν της κοινής γνώ-
μης πλανηθείσης επί τινα χρόνον υπό των άποστό-
λων της νέας θρησκείας.

Οί δε Γάλλοι οι έχοντες την έμφυτον του καλού
όρμην, οιτινες διακρίνονται μάλιστα διά τό άφίκο-
ρον, μετ' ου πολυ έδεδολόγησαν την όλευρίαν ταύτην
γραμματαίαν· όθεν άλλοι μυθιστοριογράφοι επεχεί-
ρησαν ν' αποκαλύψωσι κοινωνικόν τι άλγος, νά επι-
δείξωσι τάς κακίας όλης τινός γενεάς, και νά ζητή-
σωσιν εν τη άπελπισία αντιφάρμακόν τι κατ' της
νόσου εκείνης. Η δε όψις της ήθικης ταύτης δυσμορ-
φίας ουτε την καρδίαν, ουτε την φαντασίαν άπήμ-
θλυνε· και ένίοτε ίσταντο, όπως μετά φρικτής άγω-
νίας θεωρήσωσι τάς σκοτεινάς εικόνας της πινακο-
θήκης εκείνης της άταξίας, του έγκλήματος και της
φουλότητος, των τεχνήντως άναπειταμένων. Είτα
αί συμπάθειαι περσοτισμένου κοινού, αλλά κεκοπι-
κότος εκ της πνευματικής κριπάλης, ένεθάρρουναν τάς
ποιητικές και άγνάς γυναίκας, αιτινες χαρίεντως δια-
μκρτύροντο κατ' της ένόχου εκείνης πλάνης. Επειδή
δε αι γυναίκες έδασίλευσαν πάντοτε εν Γαλλία, και
εν τώ σκληρώ νόμω, ή ίσως ένεικα αυτού, ταχέως
άνακάλεσαν τον άνδρα εις τά είσθήματα της άβρό-
τητος, της τιμής και του έρωτος, αιτινα είχαν ά-
παμθλύνει εν τη καρδία αυτού τά μυσικά εκείνα
συγγράμματα, τά άπειλούντα νά εκθρονίσωσι πάντα
τά λοιπά πνευματικά προϊόντα. Η δε θεραπεία τόσω

μάλλον ταχεία έγινετο, όσω μάλλον ή νόσος μόνον
την επιδερμίδα είχε προσβάλει. Οί δε πλείστοι των
επιδεικνυόντων βαθυτάτην καταφρόνησιν προς την
οικογένειαν και την κοινωνίαν, οιτινες εκάλουν ά-
σθεν όντινα έτόλμα νά μέμνηται την αούθδη αυτών
δασείαν, ήσαν ένδομούως καλαι καρδίαι· αγαπών-
τες τάς άδελφάς, θεραπεύοντες τάς μητέρας αυτών
και ένδομούως κατακρίνοντες τάς εκυτών πλάνας.
Απεστράφησαν λοιπόν τάς άκαταλήπτους γυναίκας,
κατεφρόνησαν την μοιχευομένην σύζυγον, την ά-
νεξάρτητον, την έλευθέραν γυναίκα και επανήλθον
προς τάς τιμής και έρασμίας γυναίκας, αιτινες διά
της εξαιρέτου αυτών και όξείας εύστοχίας, διά της
τέχνης του καλλύνειν τά πάντα, ήν μάλλον ή αι
μυθιστορικαι ήρωίδες κατέχουσι, ταχέως επανέλα-
βον τό κράτος αυτών. Όθεν τά χρηστά ήθα και ή αι-
δώς επανήλθον· ή φιλοφροσύνη, αναφανείσα επίστης,
άπέκρυσσε την ψυχράν ύπερηφάν και την εκτοπον
ύψηλοφροσύνην, αιτινες επί μικρόν επεκράτησαν· ή
τέχνη της διαλέξεως, επί πολυ άμεληθείσα, άνεφάνη
επίσης και πάντες προσεπάθουν νά ήναι άφελείς τους
τρόπους και τάς όρέξεις. Ουδείς δε διαμαρτυρήθη
κατ' της κινετροπικής ταύτης, διότι εις πάντας ή-
τον ώφέλιμος.

Ούτως έπεσον τά πλείστα των έφημέρων εκείνων
προϊόντων, αιτινα πάντας τους κανόνες της τέχνης
παρεβίαζον και αιτινα είχαν πάσαν την μυθιστορι-
κήν γραμματαίαν δυσσημήσει. Και αυτά δε τά
σπουδαιότερα των μυθιστορημάτων, πλην των του
Βίκτωρος Ούγώ, δέν εκτυπούνται είμή εις λίαν διά-
ριθμα άντίτυπα. Τω δε 1850 τά πονήματα της
Κ. Σάνδ και του Αλεζάνδρου Δουμά εις χίλια μόνον
περίπου άντίτυπα εξετυπούντο, ως άπεδείχθη εκ
της περί του μυθιστορήματος και του θεάτρου έρεύ-
νης· και σήμεραν ότε τά καλά εκείνα επιστημονικά
και καλλιλογικά πονήματα τά μετά χάριτος γε-
γραμμένα διαγωνίζονται προς τό μυθιστόρημα, έτι
μάλλον ως προς αυτό ήλαττώθη πιθανώς ό αριθμός
των εκτυπουμένων άντιτύπων.

Τό σαρσισμώνιον, ούτως είπείν, μυθιστόρημα, τό
του Paul de Cock και πληθος άλλο ρυπαρών και
μυσαρών πονημάτων, αιτινα δυστυχώς μεταφράσθη-
σαν και εξεδόθησαν πρ' ήμιν, κακώς επί την ανα-
γεννώμενην ήμών κοινωνίαν επέδρασαν, ήτις είχε
πρό πάντων άνάγκην πνευματικής τροφής στερεω-
τήρας και ήθικωτέρας. Τά δε ήμέτερα ήθη άπλα-
όντα και άφελή μεταβλήθησαν· όθεν άνεφάνησαν
και πρ' ήμιν άκατάληπτοι γυναίκες, επιδεικνύουσαι
μεγάλας άξιώσεις εις την άνεξαρτησίαν και εις την
έλευθερίαν· ή παραδίαισι της συζυγικής πίστεως, ή
σχεδόν πρ' ήμιν άγνωστος μέχρι τουδε, είσχωρη-
σεν εν τώ συναισθή· αι δε μητέρες έμυθρίωσι νά

(α) Σαιν-Μάρκ Γερμενός.

τῆς διευθύνσεως, τῶν διδασκόντων καὶ ἐπιτηρούντων μέλημα, οὐδενὸς πρὸς τοῦτο φειδομένων κόπου, ἢ ἡθικὴ τῶν παιδῶν διάπλασις, ἥς ἀνευ πάσα ἄλλη πνευματικὴ ἐπίδοσις ἀπλοῦν ἀποβαίνει καὶ πολλάκις ἐπιβλαβὲς ἐπιτήδευμα.

Γ.

Ἀριθμοί.

Τὸ προσωπικὸν τοῦ καταστήματος σύγκειται σήμερον ἐκ τοῦ ἐπιμελητοῦ ἐνοικοῦντος, καὶ δύο ἐπιτηρητῶν οὐ μόνον ἐνοικοῦντων, ἀλλὰ καὶ ἐγκοιμωμένων ἐν τοῖς κοινοῖς κοιτώσιν.

Τὸ δὲ προσωπικὸν τῶν διδασκόντων σύγκειται ἐκ τεσσάρων καθηγητῶν, ὅκτῳ διδασκάλων καὶ ἑνὸς δημοδιδασκάλου.

Πρὸς τούτους τοὺς ἀδόνους καὶ προσφιλεῖς μοι μοι συνεργοὺς λείπεται μοι νῦν ἡδέος καθήκοντος ἐκπλήρωσις· τὸ νὰ ἐκφράσω δημοσίᾳ τὴν ἀδελφικὴν μου εὐγνωμοσύνην, διὰ τὸν ζῆλον καὶ πολλάκις τὴν αὐταπαρνησίαν, μεθ' ὧν συνέπραξαν εἰς τὴν ἐμπέδωσιν τοῦ ἡμῖν ἀνατεθειμένου ἱεροῦ, ἀλλὰ λίαν δυσχεροῦς καὶ ἐναγωνίου ἔργου. Ὅθεν, πλὴν τοῦ Κ. Ζαννετάκη δις νοσήσαντος ἐφέτος καὶ διὰ τοῦτο ἐφ' ἱκανὰς ἡμέρας ἀπόντος, οὐδενὶ σχεδὸν ἄλλῳ τῶν διδασκάντων εἶναι σισημειωμένη ἀπουσία· εἰ δὲ τις ἐγένετο, πρόχειρος ὑπῆρχεν ὁ ἀντικαταστάτης.

Μαθηταὶ ἐνεγράφησαν κατὰ τὸ ἔτος 1868—9.

κατὰ Σεπτέμβριον	77	κατὰ Ἰαννουάριον	2
» Ὀκτώβριον	13	» Φεβρουάριον	1
» Νοέμβριον	3	» Μάρτιον	5
» Δεκέμβριον	5	» Ἀπρίλιον	2
Τὸ ἅλ.ον		108.	

Ἐκ τούτων ἦσαν τοῦ ἔτους

1864—5	τρόφ. 1	ὕπατρ. 0	ἰδιότρ. 0	ἑξωτερ. 7	τὸ ἅλ.ον	8
1865—6	» 1	» 0	» 0	» 6	»	7
1866—7	» 4	» 1	» 0	» 7	»	12
1867—8	» 7	» 0	» 0	» 29	»	36
1868—9	» 9	» 0	» 2	» 33	»	44
23		1	2	82	»	108

Ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν οἱ μαθηταὶ εἶχον ὡς ἐξῆς·

ἀπὸ 6—9 ἐτῶν	32	ἀπὸ 16—18 ἐτῶν	5
» 10—12 »	37	» 19—22 »	2
» 13—15 »	32		
Τὸ ἅλ.ον		108	

Ὡς πρὸς τὴν πατρίδα δὲ,

οἱ ἐκ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος	2	Ἀθηναῖοι	7
» Πελοποννήσου	11	ἐκ τῆς ἑξῆς Ἑλλάδος	21
τῶν νήσων	27	Ἴταλοι	13
τῆς Κρήτης	13	Γερμανοὶ	2
τέκνα τῶν ἐν Ἀθήναις ἔξωθεν ἐμμεγυνῶν	12		
Τὸ ἅλ.ον		108	

Τῶν πολυπαθῶν προσφύγων Κρητοπαίδων τινὰ μὲν ἐπανέκαμψαν εἰς τὴν πολυάθλον πατρίδα, τινὰ δὲ διαμένουσι συμπαιδευόμενα παρ' ἡμῖν.

Ἐκ τῶν ἐγγεγραμμένων 108 μαθητῶν,

ἀπεχώρησαν	11	(ὧν 1 διὰ νόσον, 1 διὰ λόγους εἰσπρα- νειακοῦς, 2 διὰ μὴ προεβασμέν 1 ματίσθαι εἰς δημοσίον σχολεῖον καὶ 2 εἰς δοτικὸν σχολεῖον, δοτικοὶ ὄντες.)
δὲν ἐνεφανίσθησαν	8	(ὧν εἰς πλείστοις διότι δὲν ἐνεγράφη- σαν εἰς ἢν παραλόγως ἐξήτουν τάξιν.)
ματίσθησαν εἰς βιοπο- ριστικὰ ἔργα	2	
ἀπεπέμψθησαν	2	
ἐπ' ἀδείᾳ ἀπόντες	4	
ἀπεδέχθησαν	11	
		38

ὥστε ὑπελείφθησαν τριῶν. 18 ἑξῶτ. 48 ἐπ' ἀδείᾳ ἀπόντες 4=70.

Διηροδοῦντο δὲ οἱ μαθηταὶ κατὰ τάξεις ὡς ἐξῆς·

ἐν τῇ προκαταρκ. Σχολ. τάξ. α	24—7=17	
» » » β	16—8=8	
» » » γ	19—7=12	37
Ἑλληνικοῦ Σχολ. τάξ. α	18—10=8	
» » » β	11—2=9	
» » » γ	9—3=6	23
Γυμνασίου τάξις Α'	9—4=5	
» » Β'	2—1=1	6
Εἰς τὰς ἑξατάξεις ἐνεφανίσθησαν		66
ἐπ' ἀδείᾳ ἀπόντες		4
Τὸ ἅλ.ον		70

Πρὸς ὑμᾶς νῦν, ὡ φίλτατα τοῦ ἑλληνικοῦ ἐκ-
παιδευτηρίου τέκνα, τοὺς μετὰ νεανικῆς ἀνυπομονη-
σίης γοργὰ στρέφοντες βλέμματα πρὸς τὰ προκεί-
μενα ταῦτα ἄθλα τῶν ὑμετέρων διανοητικῶν ἀγώ-
νων· πρὸς ὑμᾶς, ὑπὲρ ὧν τελεῖται ἡ χαρμύσυνος
αὕτη ἑορτὴ, ἡ καλλίστη τῶν πανηγύρεων· διότι
συνήλθομεν, ὅπως ἐπιστέψωμεν τοὺς πνευματικοὺς
ἀγῶνας τῶν μελλόντων νὰ συναποτελέσωσι τὴν ἐπι-
γινομένην καὶ εὐτυχαστέραν γενεάν τῆς πατρίδος,
πρὸς οὗς μετ' ἀγάπης καὶ ἐλπίδος ἀτενίζουσιν οἱ
καίτοι καὶ φίλοι οἱ τιμῶντες ἡμᾶς σήμερον διὰ τῆς
παρουσίας αὐτῶν, πρὸς ὑμᾶς στρέφω τελευταῖον τὸν
λόγον.

Ἐπιτρέψατε λοιπὸν εἰς τὴν ἀσθενῆ μου φωνήν, ἣν
τοσάκις ἠκούσατε καλοῦσαν ὑμᾶς εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ
καθήκοντος, ν' ἀποτείνῃ ὑμῖν καὶ σήμερον πατρικᾶς
συμβουλᾶς. Φυλάξατε, φίλτατοι, ἀπαραιμῶτα τὰ
αἰσθηήματα, ὅσα ἐκ τῶν προγονικῶν βιβλίων ἐνε-
πνεύσθητε· ὅταν ἀπαντᾷτε ἄνδρας καὶ ἐξ αὐτῶν
τῶν δοκούντων λογίων, προτρέποντας ὑμᾶς διὰ τοῦ
παραδείγματος νὰ διώκητε, ἀδιχοπορῶντες περὶ τοῦ
δικαίου καὶ τοῦ καλοῦ, τὸ ταπεινὸν συμφέρον, λέ-
γετε αὐτοῖς διὰ τῆς γλυκείας ὑμῶν φωνῆς· «οἱ πρό-
γονοὶ ἡμῶν τοὺς οἴκους, τὰ φίλτατα, τὰς θήκας
τῶν πατέρων, τοὺς ναοὺς τῶν θεῶν τῇ πατρίδι
προσενεγκόντες, ἐν Μαραθῶνι καὶ Θερμοπύλῃ καὶ

ΕΛΕΓΧΟΣ

ΤΩΝ

ΒΡΑΒΕΥΘΕΝΤΩΝ καὶ ΕΠΑΙΝΕΘΕΝΤΩΝ.

ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΤΑΞ. Β'.

Οὐδαίς.

ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΤΑΞ. Α'.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς ἑλληνικῆς.

Βραβεύεται ὁ Ἀριστείδης Θ. Μουράτογλος Ἰκονιεύς.

Ἐπαινείται ἁ ὁ Δημ. Ι. Δραγούμης Μακεδών.

• ὁ Ἀχιλλεύς Μ. Καμπανάκης Ἄνδριος.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς λατινικῆς.

Βραβεύεται ὁ Ἀχιλ. Μ. Καμπανάκης.

Ἐπαινείται ἁ ὁ Δημ. Ι. Δραγούμης.

• ὁ Παν. Μιχαλόπουλος Ἀμφισσεύς.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς ἱστορίας.

Βραβεύεται ὁ Ἀριστείδης Θ. Μουράτογλους.

Ἐπαινείται ἁ ὁ Παν. Μιχαλόπουλος.

• ὁ Δημ. Ι. Δραγούμης.

Κατὰ τὸ μάθημα τῶν μαθηματικῶν.

Βραβεύεται ὁ Ἀριστείδης Θ. Μουράτογλους.

Ἐπαινείται ἁ ὁ Ἀχιλ. Καμπανάκης.

• ὁ Παν. Μιχαλόπουλος.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς κατηχήσεως.

Βραβεύεται ὁ Ἀριστ. Θ. Μουράτογλους.

Ἐπαινείται ἁ ὁ Δημ. Δραγούμης.

• ὁ Παν. Μιχαλόπουλος.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΤΑΞ. Γ'.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς ἑλληνικῆς.

Βραβεύεται ὁ Παντ. Χ. Μήκας Μακεδών.

Ἐπαινείται ἁ ὁ Ἰωάν. Ἀλεξανδρίδης ἐξ Ἀγγιᾶλου.

• ὁ Ἀλέξ. Κ. Χρηστομάνος Μακεδών.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς κατηχήσεως.

Βραβεύεται ὁ Ἰωάν. Ν. Τούλης Ἡπειρώτης ἀπών.

Ἐπαινείται ἁ ὁ Παντ. Χ. Μήκας.

• ὁ Ἰωάν. Ἀλεξανδρίδης.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς ἱστορίας.

Βραβεύεται ὁ Ἰωάν. Ἀλεξανδρίδης.

Ἐπαινείται ἁ ὁ Παντ. Μήκας.

• ὁ Περικλῆς Γ. Λάμπου Κωνσταντίνης.

Κατὰ τὸ μάθημα τῶν μαθηματικῶν.

Βραβεύεται ὁ Ἀλέξ. Χρηστομάνος.

Ἐπαινείται ἁ ὁ Ἰωάν. Ἀλεξανδρίδης.

• ὁ Ἰωάν. Τούλης.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς γεωγραφίας.

Βραβεύεται ὁ Ἰωάν. Ἀλεξανδρίδης.

Ἐπαινείται ἁ ὁ Παντ. Μήκας.

• ὁ Ἰωάν. Ν. Τούλης.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς φυσικῆς.

Βραβεύεται ὁ Ἰωάν. Ἀλεξανδρίδης.

Ἐπαινείται ἁ ὁ Περ. Π. Λάμπρου.

• ὁ Ἰωάν. Ν. Τούλης.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΤΑΞ. Β'.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς ἑλληνικῆς.

Βραβεύεται ὁ Ν. Κρασσάκης Κρής.

Ἐπαινείται ἁ ὁ Ἰωσήφ Α. Φρονίστας Ἰήτης.

• ὁ Ὄθων Ρουσόπουλος Μακεδών.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς ἱερᾶς ἱστορίας.

Βραβεύεται ὁ Ἰωσήφ Α. Φρονίστας.

Ἐπαινείται ἁ ὁ Διον. Π. Λάμπρος Ἡπειρώτης.

• ὁ Νικόλαος Γ. Κρασσάκης.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας.

Βραβεύεται ὁ Ν. Κρασσάκης.

Ἐπαινείται ἁ ὁ Γεώργιος Ἀμποτ Μακεδών.

• ὁ Διον. Π. Λάμπρου.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς γεωγραφίας.

Βραβεύεται ὁ Διονύσιος Π. Λάμπρου.

Ἐπαινείται ἁ ὁ Γεώργιος Ἀμποτ.

• ὁ Ἰωσήφ Α. Φρονίστας.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς ἀριθμητικῆς.

Βραβεύεται ὁ Διονύσιος Π. Λάμπρος.

Ἐπαινείται ἁ ὁ Δημ. Κουμέλης Ἄνδριος.

• ὁ Νικόλαος Μακκριάδης Μακεδών.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς καλλιγραφίας.

Βραβεύεται ὁ Ἰωσήφ Α. Φρονίστας.

Ἐπαινείται ἁ ὁ Διονύσιος Π. Λάμπρος.

• ὁ Νικόλαος Γ. Κρασσάκης.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΤΑΞ. Α'.

Κατὰ τὸ μάθημα τῆς ἑλληνικῆς.

Βραβεύεται ὁ Θεμιστοκλῆς Γ. Μεταξᾶς Κεφαλλην.

Ἐπαινείται ἁ ὁ Διον. Γ. Γκορογιάννης Ἰδρυαίος.

• ὁ Μ. Κώνοβιτς ἐκ τοῦ Μαγούρε-

[λίου.

ὡμῶν. «Παντὶ ᾧ ἐδόθη πολλὰ, πολλὸ ζήτηθήσεται· πρὸ αὐτοῦ» λέγει ὁ Κύριος ἡμῶν (Λουκ. ιβ', 48). Δίκαιον εἶναι νὰ ὑπερτερήσῃτε τοὺς πρὸ ὡμῶν κατὰ τὴν ἀληθῆ παιδείαν, τὴν ἀληθῆ εὐσεβείαν καὶ ἠθικὴν καὶ κατὰ τὰς πολιτικὰς ἀρετάς.

Ἰδωμεν δὲ πῶς βραβεύοντες θύνασθε ἀπροσκόπτως καὶ ἀλανθάστως νὰ φθάσῃτε τὸν ἐπιδικώμενον σκοπὸν καὶ νὰ πραγματοποιήσῃτε τὰς χρηστὰς ὑπὲρ ὡμῶν ἐλπίδας τῶν τε γονέων καὶ διδασκάλων, τῶν συγγενῶν καὶ φίλων καὶ τῆς πατρίδος ἀπάσης.

Δὲν ἀμφιβάλλω παντελῶς, ἀγαπήτά μοι τέκνα, ὅτι ἔχετε τὴν προαπαιτούμενην κλίσιν καὶ ἀγάπην εἰς τὴν παιδείαν καὶ ἄσκησιν ἐπιμελείαν εἰς τὴν μελέτην τῶν παραδιδωμένων μαθημάτων· ἀνκριθῶλως δὲν λείπει ὡμῶν, καθὼς δὲν πρέπει νὰ λείπῃ, τὸ ὀφειλόμενον εἰς τοὺς γονεῖς καὶ διδασκάλους σέβας, οἵτινες τοσοῦτον ὑπὲρ τῆς προκοπῆς καὶ εὐτυχίας ὡμῶν φροντίζουν. Δέον δὲ νὰ μὴ ἀγνοῇτε προσέτι, ὅτι ὅσῃ ἐπιμελείαν, ὅσῃ εὐφροσύνην καὶ ὅσα μέσα καὶ ἂν ἔχῃ τις, οὐδὲν δύναται νὰ κατορθώσῃ ἄνευ τῆς θείας ἀντιλήψεως καὶ προστασίας· «χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν», λέγει ὁ Κύριος ἡμῶν Ι. Χ. (Ιωαν. ιβ', 5), καὶ ὁ προφητὴν Δαβὶδ· «Εἰ μὴ Κύριος, οἰκοδομήσῃ οἶκον, εἰς μάτην ἐκοπίσαν οἱ οἰκοδομοῦντες» (ψαλ. ρκς', 1). Ὅστις ἐπιχειρεῖ νὰ κατορθώσῃ τι χωρὶς τῆς προσήκουσας ἀφοσιώσεώς του πρὸς τὴν ἱερὰν ἡμῶν θρησκείαν, μεθ' ἑαυτῆς ἀδικαίπτως φέρουσιν τὴν θεῖαν ἀντίληψιν, κτίζει οἰκοδόμημα ἐπὶ τῆς ἄμμου, ὃ καταρρέει βεβαίως εἰς τὴν πρώτην τοῦ ἀνέμου πνοήν.

Τὴν θεῖαν λοιπὸν βοήθειαν καὶ ἀρωγὴν πρέπει πρὸ πάντων νὰ ζητῶμεν νὰ ἔχωμεν μεθ' ἑαυτῶν· γινόμεθα δὲ ταύτης ἄξιοι, εἰν ἔχωμεν ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάττωμεν τὸν νόμον του, καὶ εἰν ζῶμεν συμφώνως πρὸς τὰ θεῖα αὐτοῦ περὶ γέλαμα, ἐκπληροῦντες ἀκριβῶς τὰ θρησκευτικὰ μας καθήκοντα, ζῶντες ὁπλοδὴ σωφρόνως καὶ ὁσίως, ἀγαπῶντες δικαιοσύνην καὶ μισοῦντες ἀνομίαν, καὶ ἐνεργοῦντες τὰ ἔργα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης.

Συντελεστικώτατον δὲ μέσον πρὸς φωτισμὸν τοῦ νοῦ καὶ μόρφωσιν τῆς καρδίας καὶ καθήκον οὐσιωδέστατον εἶναι ἡ πρὸς Θεὸν θερμὴ προσευχή. Αὕτη ὡς συνομιλία μετὰ τοῦ Θεοῦ, τοῦ τελειοτάτου ὄντος, ἐξευγενίζει τὸν προσευχόμενον καὶ κατὰ τὴν ἀψευδестаτήν ὑπόσχεσιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, γινόμενὴ μετὰ πίστεως καὶ μετὰ κατανύξεως, παρέχει ἡμῖν τὰ εὐλογη ἡμῶν αἰτήματα. «Ὅσα ἂν αἰτήσῃτε ἐν τῇ προσευχῇ, πιστεύοντες, λήψετε» (Ματθ. κ', 22). Μὴ ἀμαλῆτε λοιπὸν, τέκνα μου, τῆς ἱερᾶς προσευχῆς, τελεῖτε ὁμῶς αὐτὴν μετὰ τῆς ὀφειλο-

μένης προσυχῆς καὶ εὐλαθείας, καὶ οὐχὶ ὅπως συνήθως· πρὸ ἡμῶν γίνεται ἀνευλαδῶς καὶ μηχανικῶς, διὸ καὶ κατακρινόμεθα ὑπὸ τῶν ἑτεροθρήσκων.

Θεωρῶ προσέτι ἀναγκαῖον νὰ προσθέσω πρὸς ὁδῶν καὶ ἀσφάλειαν ὡμῶν, ὅτι ὑπάρχουσι δυστυχῶς καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ, ἄνθρωποι ἡμιμαθεῖς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἢ καὶ ἀμαθεῖς, πλανηθέντες ὑπὸ τῶν πρώτων, οἵτινες μὴ εὐτυχίσαντες νὰ παιδαγωγηθῶσι θρησκευτικῶς, οὔτε σπουδάζοντες θεωρητικῶς τὰ οὐσιώδη τῆς ἱερᾶς ἡμῶν θρησκείας, ἀγνοοῦντες δὲ δυσμοίρως τὰ εὐεργετικὰ αὐτῆς ἀποτελέσματα, καὶ τὴν ἀπερίγραπτον ἀγαλλίαν, ἣν οἱ σεβόμενοι αὐτὴν καὶ τρεφόντες τὰς ἐντολάς τῆς ἀπολαμβάνουσι· μὴ ἔχοντες δὲ προσέτι οὐδὲ σύμφωνον πρὸς τὴν θρησκείαν διαγωγήν καὶ ἐλεγχόμενοι διὰ τοῦτο, τρέπονται οἱ ἄθλιοι εἰς μακτιολογίας καὶ βλασφημίας κατ' αὐτῆς, μὴ νοοῦντες, κατὰ τὴν οὐρανοβόμον Παῦλον μήτε ἀλέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται (1 Τιμοθ. α, 6). Καὶ τωόντι, τέκνα μου, πῶς δύναται ἄνθρωπος, ἀδιδάκτος ὅλως, καὶ ἀμόητος περὶ τὰ θεολογικά, νὰ κρίνῃ περὶ αὐτῶν ὀρθῶς; Καὶ ἐν ᾧ ὁ περὶ νομικῆς, ἢ ἱατρικῆς, ἢ φιλοσοφίας κρίνων καὶ φιλοσοφικῶν χωρὶς νὰ ἐδιδάχῃ τὰς ἐπιστήμας ταύτας, θεωρεῖται καὶ εἶναι καταγέλαστος, δὲν εἶναι μᾶλλον καταγέλαστος, ὁ περὶ τῆς ὑψηλοτέρης τῶν ἐπιστημῶν, περὶ οὐρανίων πραγμάτων πραγματευομένης, ἀντιλέγων; Διὰ ταῦτα ἀποφεύγετε τοὺς τοιοῦτους ὡς φθορεῖ τῆς κοινωνίας, καὶ ἐμμένετε ἐδραῖοι καὶ ἀδιάσειστοι εἰς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων ὡμῶν, θεωροῦντες αὐτὴν ὡς δῶρον τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταπεσόν. Εἰν δὲ ποτε συμβῇ νὰ ἀπορήτε εἰς τι θρησκευτικὸν ἀντικείμενον, ζητήσατε τοῦ ἀπορουμένου τὴν λύσιν παρὰ σπουδαίων ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν, ἢ εἰς τὰς περὶ τούτου ἐρμηνείας τῶν ἁγίων πατέρων τῆς ἐκκλησίας.

Οὕτω ποιήσατε, ἱνα, διὰ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις εἶναι ἡ ἀέννητος πηγὴ πάσης σοφίας καὶ γνώσεως, καταξιωθῇτε νὰ διαπρέψῃτε ὡς πεπαιδευμένοι καὶ σοφοὶ ἄνδρες, ὡς χρήσιμοι καὶ ἐνάρετοι πολῖται, καὶ ἀναδειχθῇτε ἄξιοι τέκνα τῶν ὑμετέρων γονέων καὶ τῆς φιλότατης πατρίδος. Γένοιτο!

Προσέλθετε ἤδη, φίλτατοί μοι νέοι, ἵνα λάβετε τὰ βραβεῖα τῆς ἐπιμελείας, τῆς προόδου καὶ τῆς χρηστῆς ὡμῶν διαγωγῆς. Εὐχομαι δὲ ἵνα πάντοτε ἀριστεύητε καὶ ἀναδεικνύσῃτε ἄξιοι ἐπαίνων καὶ μίμησης παρὰ τε τῶν συμμαθητῶν καὶ συμπολιτῶν ὡμῶν.

Σαλαμῖνι ἔσωσεν τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, τὰ πάντα ὑπὲρ πίστεως καὶ πατριδοῦς θυσιάσαντες, περὶ τὴν γῆν ἐλευθέρων, ἐν ᾗ πολλάκις σήμερον ἡ ψυχρὰ φιλαυτία περιυβρίζει τὴν ἱερὰν αὐτῶν μνήμην, τὴν λατρείαν τῆς ὕλης, τὸ δύσμορφον τοῦτο εἶδωλον, ἐκ τῶν πολλῶν καὶ καλῶν τῆς ἐσπερίας κοινωνίας ἀγλαϊσμάτων, ἐν τῇ πατρίδι ταύτῃ τοῦ πνεύματος ἀσιδῶς ἰδρύουσα. Ἀλλ' ὑμεῖς, ὦ φίλτατοι, ἑαυτοὺς ἔχοντες τὴν ἀπὸ τῶν πατρῶων τάρων μυστηριωδῶς ἐκπεμπομένην φωνήν· «μόνον τὸ ἀληθές, τὸ ἀγαθόν, τὸ καλὸν εἶναι συμφέρον», θερμκίνητε τὴν ἀπαλὴν ὑμῶν καρδίαν διὰ τοῦ πατροπαράδοτου θρησκευτικοῦ αἰσθηματός, τῆς ἀγνῆς ταύτης πηγῆς πικρῆς ἀγαθοῦ, καὶ ἔχετε πίστιν ἀκράδαντον εἰς τὰς μεγάλας ἐκείνας καὶ σωστικὰς τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πόλεων ἀληθείας.

Ἡ πατρίς, φίλτατοι, δὲν εἶναι κενόν τι ὄνομα· εἶναι ἡ μήτηρ καὶ τροφὸς ἡμῶν· αὕτη φιλοστοργῶς ἐδωροφόρησεν ἡμῖν τὸν ἀκένωτον τῆς ἀρχιότητος θησαυρόν· ἕνεκα τῆς πατρίδος ταύτης ἀναγινώσκετε σήμερον τὸν Ὁμηρον, τὸν Πλάτωνα, τὸν Δημοσθένην ὡς πατρικὰς ὑποθήκας· ἕνεκα ταύτης ἀτενίζετε εἰς τὸν Παρθενῶνα ὡς εἰς ὑμέτερον μνημεῖον εὐκλείας. Ὅθεν ἂν οἱ λοιποὶ μετ' ἡμῶν οἰκοῦντες τὴν καλὴν Ἀνατολὴν λαοί, μετοχευομένου ὅπωςδὴ ποτε αὐτοῖς τοῦ ἐσπερίου πολιτισμοῦ, ἀποβιβάσουσι τὴν ἔθνικὴν αὐτῶν οὐσίαν, μόνοι ἡμεῖς πολιτιζόμενοι κρατυνόμεθα ἐν τῷ ἑλληνισμῷ. Ἀλλ' ὁ ἑλληνισμὸς σήμερον δεινῶς ὑπὸ τῶν δυσμενῶς ἐχόντων πρὸς τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τὴν ἐν γένει πρόοδον τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐλευθερίας καταπολεμεῖται. Ὑμεῖς ὁμῶς οὕτως ἰσχυροῦς βλέποντες τοὺς πολεμίους τοῦ μεγάλου τούτου καὶ ἀκαταμάχητου πνεύματος τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, σεμνόνεσθε ὅτι τοῦτο εἶναι ἡ ἀληθὴς τῆς πατρίδος οὐσία. Ἀλλὰ καὶ συντόνως καὶ δραστηρίως περὶ τὴν ἀποθέσιν αὐτοῦ ὑποσχεσθε, ὅπως ἀποθέσιν ποτε γενναῖοι αὐτοῦ πρόμαχοι. Ἐντεινεσθε λοιπὸν καὶ εὐοδοῦσθε ἐπ' ἀγαθῇ τῆς πατρίδος καὶ τῶν φιλετάτων!

ΠΡΟΣΛΑΛΕΙΑ

ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

ΠΑΤΡΩΝ καὶ ΗΛΕΙΑΣ.

Ἀγαπητοὶ μοι νέοι!

Προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ σοφοῦ ἐπιμελητοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ τούτου ἐκπαιδευτηρίου, ἵνα ἀποτελέσω μέρος τῆς ἐνότητος καὶ περιφάνους ταύτης ἐκδηλώσεως,

καὶ λάβω τὴν ἐξαιρετικὴν εὐχαρίστησιν νὰ διανέμω τὰ βραβεία εἰς τοὺς ἀριστεύσαντας ἐξ ὑμῶν κατὰ τὸ σχολικὸν τοῦτο ἔτος εἰς τὰ μαθήματα καὶ εἰς τὴν διαγωγὴν, δρᾶττομαι μετὰ χαρᾶς τῆς εὐκαιρίας, ἵνα λαλήσω ὀλίγας τινὰς λέξεις περὶ ὧν ἀντικειμένων νομίζω, ὅτι εἶναι ἀνγκαῖον καὶ χρήσιμον νὰ ἀκούωσιν οἱ νέοι συνεχῶς παρὰ τῶν γεροντοτέρων.

Ὡς ἐμάθετε βεβαίως, ἀγαπητά μοι τέκνα, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ὧν ἐδιδάχθητε μαθημάτων, ἰδίως δὲ ἐκ τῆς ἱερᾶς ἱστορίας καὶ τῆς ἱερᾶς κατηχήσεως, ὁ ἀνθρώπος εἶναι τὸ τελειότατον δημιούργημα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, προικισθεὶς παρ' αὐτοῦ μὲ ψυχὴν ἀθάνατον καὶ λογικὴν καὶ μὲ σωματικὰς καὶ διανοητικὰς δυνάμεις τοιαύτας, ὥστε νὰ ἄρῃ πάντων τῶν ἄλλων κτισμάτων. Ἀλλ' ἵνα καταστῇ ἄξιος τοῦ ὕψους αὐτοῦ προορισμοῦ, τοῦτέστιν ἵνα ἀπολαύσῃ τὴν ἐπὶ τῆς προσκίρου ταύτης ζωῆς εὐδαιμονίαν καὶ τὴν μέλλουσαν αἰδίων μακαριότητα, ἔχει χρῆος ν' ἀναπτύξῃ, μορφώσῃ καὶ βελτιώσῃ τὰς δωρηθείσας αὐτῷ παρὰ τοῦ δημιουργοῦ δυνάμεις· ὀφείλει νὰ γυμνάσῃ τὸ λογικόν του, ὥστε νὰ συλλογίζηται καὶ νὰ κρίνῃ ὀρθῶς, νὰ μεταδίδῃ ἀπὸ ἐννοιῶν εἰς ἐννοίας, νὰ διακρίνῃ αἰτία καὶ ἀποτελέσματα, καὶ νὰ εὕρῃσιν οὐ μόνον ἐκ τῶν αἰτίων τὰ ἀποτελέσματα, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τὰ αἰτία. Π. χ. παρατηρῶν τὸ πλῆθος καὶ τὸ μέγεθος τῶν κτισμάτων, τὴν τάξιν καὶ ἁρμονίαν καὶ σκοπιμότητα αὐτῶν καὶ τὸ κάλλιστον τέλος πρὸς ὃ τὰ πάντα καταβύθωνται, νὰ δύναται νὰ λέγῃ ἀδιστακτως, ὅτι ὁ ποιητὴς καὶ πλάστης αὐτῶν εἶναι παντοδύναμος, πάνσοφος καὶ πανάγαθος· τὴν δὲ συνείδησίν του νὰ μορφώσῃ καὶ βελτιώσῃ οὕτως, ὥστε νὰ δύνηται νὰ διακρίνῃ ἀκριβῶς τίνα τὰ πρακτικὰ καὶ μὴ πρακτικὰ, καὶ ἐκεῖνα μὲν νὰ δέχεται, ταῦτα δὲ νὰ ἀποστρέφεται, καὶ τίς ἡ ἀληθὴς καὶ σύμφωνος πρὸς τὸ θέλημα τοῦ ὑψίστου διαβίωσις. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἀγαπητά μοι τέκνα, ἀπεδύθητε εἰς τὸ εὐγενὲς στάδιον τῆς θείας παιδείας· πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν γονεῖς ἐπαμψαν ὑμᾶς ἐνταῦθα καὶ δαπανῶσιν ἀπειρώς, καὶ τινες αὐτῶν ἴσως καὶ ὑπὲρ δύναν· πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ οἱ ἀξιοῖτιμοι καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι ὑμῶν μετὰ πολλοῦ ζήλου διδάσκουσιν ὑμᾶς. Εὐτυχαί· εἰσθε, γεννηθέντες καὶ ζῶντες ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν τὰ γράμματα καὶ αἱ ἐπιστῆμαι εὐρίσκουσι πάσιν ὑποστήριξιν ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν, ἐν ᾗ ἡ προφηθεῖσα τῆς ὑμετέρας γενεᾶς δὲν ἔσχε τὴν εὐτυχίαν ταύτην, ὡς μόλις τῆς πατρίδος ἀπαλλαγείσης τοῦ ἐπὶ τετρακίσιας περιόδου ἔτη βαρύναντος αὐτὴν σκληροτάτου ζυγοῦ· σηματοῦσατε ὁμῶς καλῶς, ὅτι προσδοκᾷ αὕτη παρ' ὑμῶν πολλὴ πλείονα, καὶ τῶν πρὸ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΥ ΧΡΟΝΙΚΑ.

ΕΤΟΣ ΙΣΤ.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'. ΕΤΟΣ Ε'.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΕΤΟΣ 1868—1869,

ΕΠΙ ΤΗΣ ΤΗ: 22 ΙΟΥΝΙΟΥ 1869

ΤΟ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΚΤΟΝ ΓΕΝΟΜΕΝΗΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΤΩΝ ΒΡΑΒΕΙΩΝ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΡΙΣΤΕΥΣΑΝΤΑΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ,

ΥΠΟ ΤΟΥ ΙΕΡΑΤΙΜΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΠΑΤΡΩΝ ΚΑΙ ΗΛΕΙΑΣ

ΚΥΡΙΟΥ ΚΥΡΙΑΛΟΥ.

ΠΡΟΤΕΤΑΚΤΑΙ

ΛΟΓΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ

ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΑΥΤΟΥ

ΕΠΙ ΤΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΗΘΗ,

ΥΠΟ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΖΑΝΝΕΤΑΚΗ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΥ,

καθηγητοῦ τῆς γαλλικῆς.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΠΑΝΔΩΡΑΣ.

1869.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

ρωϊκόν καὶ ὑψηλόν, ἢ οἱ μυροβόλοι καὶ ἐψυμμιθω-
μένοι ἐκείνοι ἥρωες, οἱ ἐνώπιον ἡμῶν παριστάμενοι
ὡς τέλειδι γινώμονες κομψότητος, ἢ οἱ ἀκχεῖς ἐκεί-
νοι καὶ ἀκόλαστοι, οἱ παρκεχαρχημένοι Δονωάν-
ναι καὶ Λοβελάκκι, οἱ μινύοντες τὴν φαντασίαν καὶ
πληροῦντες τὴν καρδίαν φρίκης καὶ ἀκηδίας. ὦ!
ἀντί τοῦ νὰ χαρίνωμεν τὴν ψυχὴν, νὰ σκοτίζωμεν τὸ
πνεῦμα, ν' ἀμβλύνωμεν τὴν φαντασίαν, νὰ ψυχραί-
νωμεν τὰ γενναῖα τῆς καρδίας ἡμῶν αἰσθημὰτα διὰ
τῆς ἀνικρῆς ἐπιδείξεως πάντων τῶν ἐκτόπων καὶ
μυστρῶν ἐκείνων παθῶν, τῶν πλαδερῶν ἐκείνων εἰ-
κόνων, αἵτινες παρίστανται ἡμῖν ὡς πρὸς ὁδὸς καὶ ὡς
νεωτερισμός, ἀπόδοτε ἡμῖν τὴν φυλλάδα τοῦ Ἀλε-
ξάνδρου, τὸν Ἑρωτόκριτον, τὴν φυλλάδα τοῦ Ἡπε-
ρόλδου, τοῦ γαϊδάρου, τοῦ Σπανοῦ καὶ πρὸ πάντων
τὰ συναξάρια καὶ ἐν γένει τὰ ἀναγνώσματα τῶν
πατέρων ἡμῶν.

Τὸ ἱπποτικὸν μυθιστόρημα, οὗ τινος καταδειξά-
μεν τὴν ἐπὶ τὸ φρόνημα καὶ τὰ ἥθη τῆς ἡμετέρας
πατρίδος ἐπωφελῆ ἐπίδρασιν, ἀποτελεῖ ὅντως τὸ
μεσαιωνικὸν ἔπος· οἱ δὲ πλάνητες ἐκείνοι ἱππότες
οἱ ἐκαστοτε ἐξίσια τινὰ καὶ θυμὰσια ἐπιζητοῦν-
τες, οὗς τοσοῦτον εὐφροδῶς παρόδησεν ὁ Μιχαὴλ
Κερδάντης, ἐνέφαινον ἥρωϊκόν τι μεγαλεῖον, ἐξαῖρον
τὴν ψυχὴν καὶ μεταφέρον αὐτὴν εἰς κατ' ἰδέαν τινὰ
κόσμον ὑπὸ τεράτων καὶ χιμακρῶν οἰκούμενον. Ἀλλὰ
καθ' ὅσον ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ βίη ὑποχωροῦσιν εἰς τὸ δι-
κκίον ἐν τῇ μεσαιωνικῇ ἱστορίᾳ, οἱ ἥρωες ἐκείνοι ἀ-
ποβάλλοντες τὸ θυμικὸν τοῦ ἐκείνων χαρακτή-
ρος, ἐκπίπτουσιν τέλος ὡς Δὸν Κιχώτος εἰς τὸ ἀλλό-
κοτον καὶ τὸ ἄκρον γελοῖον. Τὰ ἱπποτικὰ ὅμως
μυθιστορήματα ἐπεσκότισαν τὴν φαντασίαν καὶ πολ-
λοῦς Δὸν Κιχώτας παρήγαγον κατὰ τὴν παρακμὴν
τοῦ μεσαιωνοῦ· εἶον τοῦς ληστὰς τοῦ Σχιλλέρου, τὸν
Βέρτερ, τὸν Ρηνάτον, τὴν Αἰλιάν, τὸν Ἰωσήφ Δε-
λδρμην, τὸν Ὀδερμην, τὸν Ἀδόλφον. Πάντα δὲ ἐ-
κείνα τῆς βυρραίου σχολῆς τὰ μυθιστορήματα ἀ-
νέπτυξαν πάθη ἐλαινά, ἀνέδειξαν ληστὰς ἡθολό-
γους, ἢ ἐνέσπειραν τρόπον καὶ μετὰ τὸν εἰς νεκρὰς
καρδίας, θερμικινόμενας ὑπὸ τῆς γλυκαίας ἐλπίδος ἢ
τῆς πίστεως τῆς νεότητος! Περίεργος δὲ εἶναι ὁ
παραλληλισμὸς τῶν δύο μυθιστορικῶν γραμματο-
λογῶν, τῆς μὲν παραχθείσης ἐκ τῆς κατὰ τὸν με-
σαιωνικὴν πίστεως καὶ τοῦ ἥρωϊσμοῦ, τῆς δὲ ἐκ τῆς
ἀμφιβολίας καὶ τῆς ἀπειπισίας, ἐκ τοῦ θεάματος
τῶν ἐν Εὐρώπῃ παραγερομένων ἐπαναστάσεων, καὶ
ἐκ τοῦ κράτους τῶν συντριβομένων ἀρχαίων πίστεων
καὶ εἰς τὸν κράτηρα τῶν ἐπαναστάσεων ἐκείνων ἐμ-
πιπτουσῶν. Πόσοι ἀφελεῖς νεκνίδες ἐπίστευσαν ὅτι
εἶναι Ἀτάλκι, Δελφίνοι, Αἰλιάν, Ἰνδιαναι, Βαλεν-
τίναι, Ἀδρικανὶ Καρδοβίλλη, Μαθίλδαι, ἢ αἱ ἀνι-
λοι, νευροπαθεῖς καὶ αἰσθηματικαὶ ἥρωίδες τῶν ἀδο-

κίμων μυθιστορημάτων, αἱ δύνανται τις νὰ ἐκλάβῃ
ὡς πλαγγόνες μᾶλλον ἢ ὡς γυναικας· αἵτινες τῆς
ἐρώσεως ἔχουσι μόνον τὸ γελοῖον, τῆς συζύγου μόνον
τὸ ὄνομα, καὶ τῆς γυναικὸς μόνον τὰς παραφροάς!
Πόσοι νεανίαι ἐνόμισαν ὅτι ἀπεκαλύφθη ἐν αὐτοῖς ὁ
Ρηνάτος, ὁ ὑψηλόνους ἐκείνος καὶ ἀπειλπισ, ὁ ἐκπέμ-
πων φρικώδη κραυγὴν κατὰ τῆς κοινωνικῆς δημιουρ-
γίας· ἐν ᾧ ἐπικεῖται αὐτῇ πανολεθρία· ὁ Βέρτερ ὁ
συνέχων τὴν ψυχορραγίαν γενεᾶς ἀμηχάνου καὶ ἐπν-
ζητούσης ἐν τῷ τάφῳ ἄστυον κατὰ τῶν σπαρτα-
τουσῶν τὴν καρδίαν αὐτῆς ἠθικῶν θλίψεων, ἢ ὁ
Ἰωσήφ Δελδρμης, ἢ ὁ Ὀδερμηνος, ἢ ὁ Ἀδόλφος, οἱ
βδελυσσόμενοι τὴν ζωὴν, οἱ μαρμνόμενοι ἐν κόσμῳ
στενοχώρῳ ὡς πρὸς αὐτοῦς, ὅστις ἐπιμόνως παρ-
γνωρίζει τοὺς μεγαλοφρεῖς τούτους δαίμονας συν-
τρίβοντας τὰς πτέρυγας αὐτῶν ἐπὶ τοῦ κακοῦ ὄργα-
νισμοῦ τῆς παρούσης κοινωνίας· ἢ οἱ ἀσεβεῖς, ἀκό-
λαστοι καὶ ἀνικεῖς ἐκείνοι, οἱ ἄνευ στοργῆς, ἄνευ
πεποιθήσεων, ἄνευ ἀρχῶν ἐπιδιώκοντες φανταστι-
κὸν τινα σκοπὸν, σκιὰν τινα γυναικὸς, μυθώδη τινὰ
εὐδαιμονίαν, ὀνειροπολοῦντες τὸ ἀδύνατον, ὀρμῶντες
πρὸς τὴν ἀταξίαν, πρὸς τὸ ἐγκλημα· ἢ αὐτοκτο-
νοῦντες, διότι ὑπέλαβον, ὅτι ἡ κοινωνία, ἣν ἔσαν
κεκλημένοι νὰ διαπλάσωσι, δὲν ἐννόησεν αὐτοῦς!
Ἐκ τοῦ παραλληλισμοῦ δὲ ἐκείνου ἤθελεν ἀποδειχθῇ,
ὅτι ἀρχαὶ οὐτωδῶς ἀντίθετοι παράγουσιν ἀποτε-
λέσματα σχεδὸν ταῦτοιδῃ καὶ εἰς χρόνους λίαν
ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντες· διότι τὸ κατ' ἰδέαν τὸ ἐκ-
τὸς τῆς φύσεως καὶ τῶν πραγμάτων πράγμα τὸν
Δὸν Κιχώτον, ἢ δὲ ὅπως ἀδιάξεστος πραγματικό-
της πράγμα τὸν Βέρτερ ἢ τὴν αὐτοκτονίαν, τὸν Ρη-
νάτον ἢ τὴν ἀπειπισίαν, τὴν Αἰλιάν ἢ τὸν μαρ-
μνὸν τῆς καρδίας, καὶ ὅτι δεινὴ ἐγένετο κατάχρη-
σις τῆς ἀρχῆς ταύτης, ἥτοι ὅτι ἡ γραμματεὶς ἀν-
τανκλῆ μόνον τὴν ἠθικὴν, πολιτικὴν ἢ κοινωνικὴν
κατάστασιν ἐποχῆς τινος.

Ἀνεγινώσκοντο ἐπὶ τὰ ἱπποτικὰ μυθιστορήματα
ἐπὶ τοῦ Κερδάντη, ὅτε ὁ ἀγαθὸς ἐφημέριος τοῦ Δὸν
Κιχώτου διενόηθη νὰ συμφορήσῃ αὐτὰ εἰς ἐπινί-
κιον πυρὴν ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ μεγάρου τοῦ Μαγχαίου
ἥρωος. Ὄθεν ὁ ἐξ Ἑλλάδος Ἀμαδῖς, ὁ Ἑσπλανδια-
νός, ὁ Λιζούχρτος, καὶ πάντες οἱ ἥρωες οἱ μᾶλλον
ἢ ἥττον κατ' εὐθείαν καταγόμενοι ἐκ τῶν πλάνη-
των ἱπποτῶν, ἐθυσιάσθησαν ὑπὸ τοῦ ἀσπλάγχχνου
ἐκείνου ἐφημέριου. Ὡ, εἴθε ἄλλος τις ἐφημέριος νὰ
ἐπανκλάμεινε τὴν πυρὴν ἐκείνην, συμφορῶν ἐν αὐτῇ
πάντα τὰ ἐλθέτρια ἐκείνα μυθιστορήματα, καὶ τὰς
δυστυχεῖς αὐτῶν ἐλληνιστὶ μεταφράσεις, αἵτινα πα-
ρέχονται ὡς ψυχὰγωγήματα εἰς τὴν ταλαίπωρον
ἡμῶν γενεάν, πάσχουσιν ἐκ ζήλου φιλογενείας, ἀ-
σπλάγχχνως περιστρελλομένου ὑπὸ τῆς μικρολογίας
καὶ φιλαυτίας τῶν παρ' ἡμῖν πολιτισμένων καὶ

